

Vítězslav Nezval

MANON
LESCAUT

ČESKOSLOVENSKÝ
SPISOVATEL

VÍTĚZSLAV NEZVAL

MANON LESCAUT

VÍTĚZSLAV NEZVAL

MANON
LESCAUT

HRA O SEDMI OBRAZECH

PODLE ROMÁNU ABBÉ PRÉVOSTA

ILUSTROVAL VLADIMÍR SYCHRA

ČESKOSLOVENSKÝ

SPISOVATEL

PRAHA

Illustrations © Vladimír Sychra, 1972

ISBN 80-202-0033-9

OSOBY

Manon Lescaut
Pierre, její opatrovník
Marcela, její služka
Rytíř des Grioux
Tiberge
Duval
Jeho sluha
Duval syn
Jeho sluha
Modesta
Italský šlechtic
Hostinský z Amiensu
Vetešník u kostela
Krčmářka z Havru
Velitel výpravy
Slepý žebrák
Synelet
studenti, policisté
trestankyně
lidé z dostavníku
kněží

SCÉNY

I. OBRAZ
před zájezdní hospodou v Amiensu

II. OBRAZ
v pařížském bytě Manon a rytíře des Grieux

III. OBRAZ
před sakristií blízko vetešníka

IV. OBRAZ
v Duvalově bytě

V. OBRAZ
v jiném bytě Manon a rytíře des Grieux

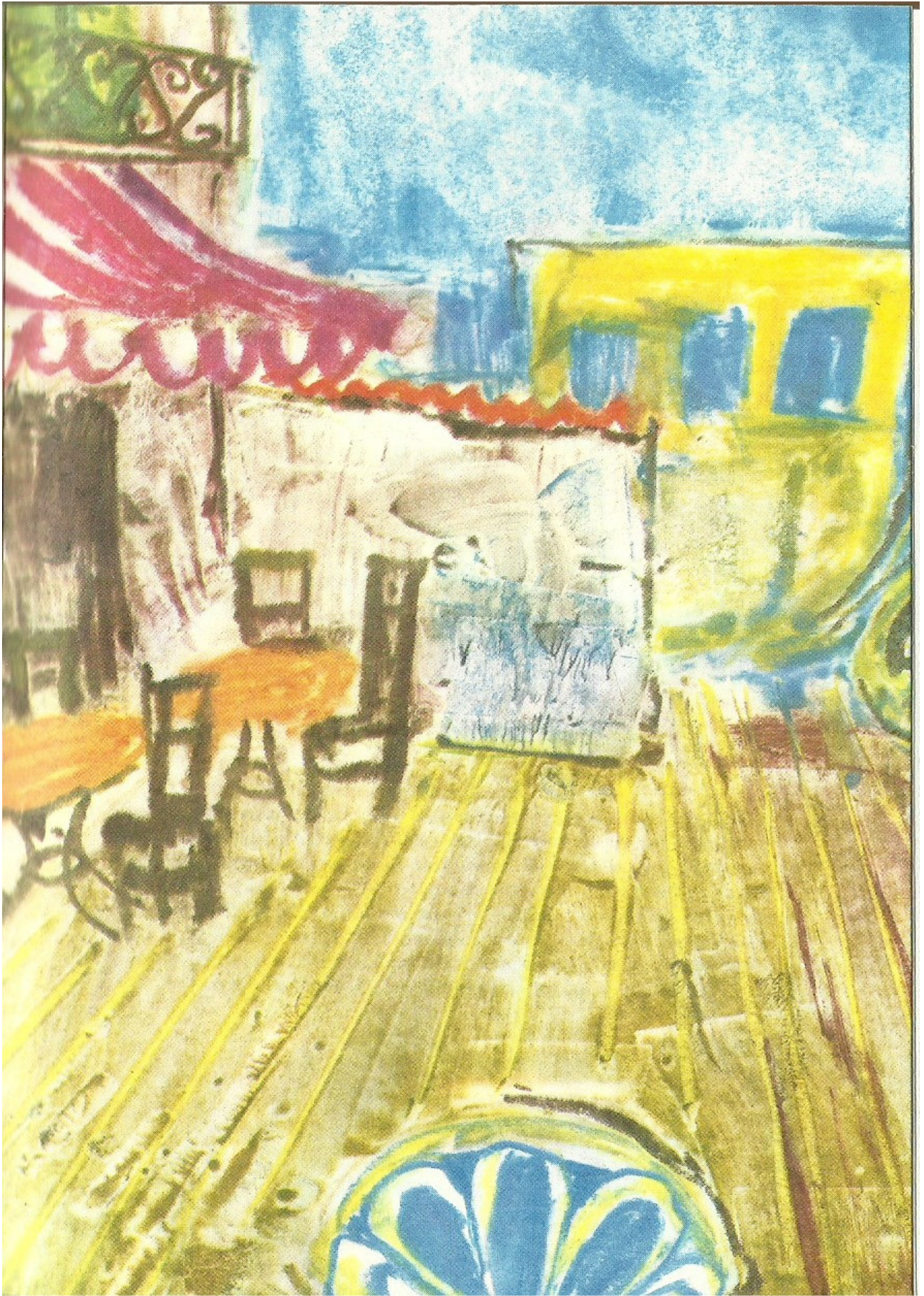
VI. OBRAZ
v bytě Duvala syna

VII. OBRAZ
v přístavní krčmě v Havru

*Hlavní přestávka
po IV. obraze*

PRVNÍ OBRAZ

PRVNÍ OBRAZ

Nádvoří zájezdní hospody v Amiensu.

Vlevo pod terasovou stříškou dva nebo tři kulaté stolky, jak bývá ve francouzských kavárničkách. Nad stříškou dvojkřídlé dveře se staženými žaluziemi, vedoucí na balkón. Když se tyto dveře otevrou, je vidět část hotelového pokoje, kousek postele, zrcadlo a tapetovanou zeď. Napravo stanice, kam přijíždějí dostavníky. Tato stanice je za zídkou, takže z přijíždějících a odjíždějících dostavníků je vidět jenom jejich horní část a horní část hlavy koní. Na nádvoří je několik soudků a plechové reklamy na aperitivy.

SCÉNA PRVNÍ
Des Grioux, Tiberge
a několik studentů, hostinský,
odjíždějící lidé.

Při otevření scény právě odjíždí za zídkou dostavník s několika cestujícími. Studenti, des Grioux a Tiberge sedí pod terasovou střechou u kulatých stolů. Hostinský přinesl půllitrové baňky vína a odchází. Studenti si nalévají. Sedí v jednom hloučku, jen des Grioux a Tiberge se drží poněkud stranou. Na rozdíl od studentů nemají vedle sebe cestovní zavazadla. První student zacinkáním na skleničku soustředí na sebe pozornost všech. Povstane a je vidět, že se chystá k přípitku.

PRVNÍ STUDENT
Než odjedeme z Amiensu,
než rozjedem se na prázdniny,
ten na onu, ten na tu stranu,
napijeme se medoviny!
Studenti, každý z nás je jiný!
Ne každý stejně vypije.
(k Tibergeovi)
Pij, svatoušku, a nebuď líný,
(káravě potřeše hlavou)
ó Tibergi, ó des Grioux!

DRUHÝ STUDENT
Neznáme bázeň ani hanu.
Ať žijí sladké Jacquelines!

PRVNÍ STUDENT

Tiberge chce tedy sloužit Pánu,
(s přehnaným soucitem)
žít bez dětí, žít bez rodiny.

TŘETÍ STUDENT

Bude nám obstarávat křtiny!

STUDENTI

Buď zdrav, čím víc kdo užije!

PRVNÍ STUDENT

Buď zdrav, kdo plodí zdravé syny!

STUDENTI

(káravě)

Ó Tibergi, ó des Grioux!

PRVNÍ STUDENT

(k des Griouxovi)

Až svedeš, chlapče, první pannu,

DRUHÝ STUDENT

ó, až tě svedou krinoliny,

PRVNÍ STUDENT

přelezeš přes klášterní bránu
řka, Bože, odpusť mi mé viny!
Jsou předsevzetí, jsou však činy,

STUDENTI
o něž se všecko rozbije.

TIBERGE
Žádný hřích není bez příčiny,

STUDENTI
ó Tibergi, ó des Grioux!

TIBERGE
Nebud'te, hoši, jako třtiny!

STUDENTI
(dopíjejí)
Na shledanou!

TIBERGE
(melancholicky)
Ne! . . . Adie . . .

PRVNÍ STUDENT
(dopije do dna)
Ať žije krása kocoviny!
(Poněvadž přijel dostavník,
studenti uchopí zavazadla a objímají na rozloučenou
Tiberge a des Grioux.)

STUDENTI
(horoucně)
Ó Tibergi, ó des Grioux!

(Studenti běží k dostavníku.
Tiberge a des Grioux je doprovázejí k zídce.
Když studenti usedli,
dostavník za zídkou se rozjede.)

TIBERGE
(upřímně)
Nebud'te, hoši, jako třtiny!

STUDENTI
(z dostavníku)
Na shledanou!

TIBERGE
Ne! . . . Adié . . .

PRVNÍ STUDENT
(opile)
Ať žije krása kocoviny!

STUDENTI
(dostavník mizí)
Ó Tibergi, ó des Grioux!

TIBERGE
(vykloniv se přes zídku)
Nebud'te, hoši, jako třtiny!

STUDENTI
(z dálky)
Na shledanou!

TIBERGE
(jako pro sebe)
Ne! . . . Adié . . .

PRVNÍ STUDENT
(z dálky)
Ať žije krása kocoviny!

STUDENTI
(z dálky)
Ó Tibergi, ó des Grioux . . .

TIBERGE
(odchází od zídky)

DES GRIEUX
(vzrušeně)
Ó Tibergi!

TIBERGE
(něžně ho odvádí)
Ó des Grioux . . .

SCÉNA DRUHÁ
Des Grioux, Tiberge.

DES GRIEUX
(jde zarmouceně s Tibergem. Náhle se vzchopí.)
Ostatně, čeho bych litoval? . . .
Ta malá lítost brzy pomine.

TIBERGE

Tamti se nejednou v životě spálí . . .

DES GRIEUX

A přece mě jaksi litovali . . .

TIBERGE

Pro malé svůdné nic, jež se vždy rozplyne . . .

DES GRIEUX

Jste starší, já jsem nezkušený,
tamti už milovali ženy,
zatímco já jsem se držel knih
jak malý chlapec, jak starý mnich.
V maltánském řádu, jehož kříž nosím,
já, mladý rytíř des Grioux,
stal bych se možná v soubojích křivonosým.

(naivně)

Rytíř je rytíř. A tak zabije . . .
Oč krásnější je duchovní stav
než šavle, vždy krátká a vždycky znovu tupá.
Být vyšňořen v ornátech jako páv!
Snad dotáhnu to jednou na biskupa!

TIBERGE

V modlitbách poklekat na schody křivolaké . . .

DES GRIEUX

To také!

TIBERGE

Ach, nemít hříchy, zvlášť ty všelijaké.

DES GRIEUX

To také!

TIBERGE

Žít podle boží vůle, správně . . .

DES GRIEUX

A hlavně

mít vedle sebe v kostele

tak báječného přítele,

jako je Tiberge!

(prozaicky)

Bez vašeho vlivu, můj milý, by mne byli nedávali učitelé za příklad celé koleji.

Zatímco jiné stihla mnohá potupa,

zalíbil jsem se očím biskupa.

I to mi dodalo dost vzpruhy,

jsem ctnostný jaksi bez zásluhy . . .

TIBERGE

Jiný muž takového rodu,

jak jste vy, příteli des Grieux,

by myslel jen na to, co kde užije,

by byl marnivý, by pěstoval jen módu,

by hazardoval s odvahou,

by zahanboval slabé.

Vy, vy jste ctnostný celou povahou.
Bude z vás nejlídnější abbé.

DES GRIEUX

Vy jste jím i bez sutany, můj milý . . . Jak těžko se s vámi budu loučit . . . Jak budu spěchat po prázdninách do semináře v Saint-Sulpice, když mě tam bude očekávat můj drahý Tiberge . . .

Až jednou zarachotí klíč
v těch černých vratech semináře,
přijďte mně vstříc a nechoďte pryč.
Přijďte mi pohladit mé tváře.
Sbohem, mé dětství, jsi jak míč.
Uhasla tvoje svatozáře.
Přijďte mně vstříc a nechoďte pryč.
Přijďte mi pohladit mé tváře.
Až otevru svůj nebeklíč,
až začnu plakat do polštáře,
přijďte mně vstříc a nechoďte pryč!
Přijďte mi pohladit mé tváře . . .

TIBERGĚ

Jste citlivý, jste něžný, bohatý.
Mně se vždy smutek věsil na paty.
Má rodina byla chudá.
Nesměl jsem nikdy poznat, co je nuda.
Nebyl jsem nikdy vesel, nikdy příliš zdrav,
tak co mi zbývá než zvolit si duchovní stav.
Je lehké být ctnostný, když chybí ti k životu síla.
Sutana se mi už od dětství zalíbila.

Ten černý oblek podobá se mi.
Co mohu, chudák, čekat zde na zemi!
Dost lehký je mi zasloužit si nebe.
Jste horký, hleďte, moje ruka zebe,
jste krásný, hleďte, mně to nesluší.
Já spoléhám se už jen . . . na duši.
Proč sváděl jsem vás vždycky ke zbožnosti,
já, který neznám kouzlo bezbožnosti,
já, jenž jsem žal jak kopřivy svou ctnost . . .

DES GRIEUX

Rozpláčete mě . . . Proším, ne . . . Už dost . . .

TIBERGE

Ten malý smutek brzy pomine . . .

DES GRIEUX

Tamti se nejednou v životě spálí . . .

TIBERGE

A přece vás jaksi litovali . . .

DES GRIEUX

Pro malé svůdné nic, jež se vždy rozplyne! Ostatně, kéž
uposlechnu v životě vždy vašich rad! Bude mi teskno, můj
drahý, horlivý příteli . . .

TIBERGE

Máte pevnou vůli, nebojím se o vás, rytíři des Grioux.

DES GRIEUX

Nevím, co je pevná vůle.
Jdu za vámi prostě, jdu za vámi rád.
Nemusíte se o mě bát.
Mé předsevzetí je tak ustrnulé,
jak by na něm pracovala celá staletí.

Rád zříkám se světských radostí, nebude mě to boleti,
avšak mám k vám malou prosbu!

TIBERGE

Jen malou, škoda!

DES GRIEUX

Velikou prosbu, příteli! Zapomněl jsem u hodináře v Amiensu šperk. Je to talisman, který nosím už od dětství. Dal jsem šperk na správu k hodináři, kterého znáte.

TIBERGE

Jaká nepatrná službička a kolika slov potřebuje můj něžný přítel, když mě o ni žádá. Již jdu, milý des Grieux, a vrátím se s vaším talismanem.

Ostatně, brzy přijde den,
kdy nebudete již potřebovat talismany,
kdy jediným šperkem vám bude probodené srdce Panny
na křížové cestě chrámových stěn.
Budete pod ochranou aureol a kříže,
nemoci a vášně už neublíží vám,
spadne z vás všechna pozemská tíže
a poletíte vzhůru jako duch sám.

Jdu pro tu malou věc,
jež chránila vás místo svatozáře.

DES GRIEUX

Díky! Pozdravujte toho hodináře.
A ať vás neošidí! Je to lakomec!

TIBERGE

(chtěl by ještě něco říci, spolkne to však a odejde.)

SCÉNA TŘETÍ

Des Grieux, hostinský, Manon, Pierre.

DES GRIEUX

(jde ke stolu a přivolá zacinkáním na skleničku hostinského)
Platím účet za sebe a za své pány přátele.
Nu, jak se daří?

HOSTINSKÝ

Někdy smutně, někdy vesele,
natáčím víno, má žena vaří,
jsem většinou odkázán na strážníky,
které sem přivázejí dostavníky,
přestože nemohu si naříkat,
vzpomínám často a rád
na čas, kdy byl jsem ještě u vás kočím.
Jak jste byl malý . . . Nevěřím svým očím,
vida vás nyní jako rytíře.

(Přijíždí dostavník.)

Divím se tomu, je to k nevíře!

DES GRIEUX

Už za krátký čas bude ze mne abbé . . .

HOSTINSKÝ

Abbé? Ach, abbé?
To je pro fňukavé!

DES GRIEUX

Nu, kolik dělá útrata?

HOSTINSKÝ

Abbé? Ach, abbé?
To je pro fňukavé,
kdo už má tedy plašit děvčata,
když krasavec jak vy chce sednout kutně na lep!

DES GRIEUX

Aby se vystříhal všech světských šaleb.

HOSTINSKÝ

Nevěřím! Nikdy! Krev je přece krev.
Jednou vám přeběhne přes cestu kočka
a dáte celý život za úsměv . . .

DES GRIEUX

Dostavník přijel . . .
Účet chvilku počká.

HOSTINSKÝ

(odchází k dostavníku)

A dáte celý život za krásu . . .

(Manon se objeví na scéně,
doprovází ji Pierre s košíky.)

DES GRIEUX

Hle, nějaká kráska z Arrasu . . .

MANON

(k Pierrovi něžně a trochu zpěvavě)

Pierre, Pierre,
ještě košík,
ještě jeden košíček,
ten malovaný,
s uchem,
jsou tam mé . . .

(šeptá mu do ucha, co)

a mé . . .

(šeptá mu do ucha, co)

a mé . . .

(šeptá mu do ucha, co)

Pierre!

(Pierre odchází.)

SCÉNA ČTVRTÁ

Des Grioux, Manon.

DES GRIEUX

(se dívá s vytržením na Manon,
jež nehnutě stojí a usmívá se na něho. Je v rozpacích.
Náhle přikročí k Manon.)

Slečno . . .

MANON
Jsem Manon . . .

DES GRIEUX
Manon . . .

MANON
Jsem Manon Lescaut.

DES GRIEUX
Manon Lescaut . . .

MANON
To je Pierre,
nese mé košíčky.

DES GRIEUX
Pierre . . .
Košíčky . . .
Klaním se vám.
(zazpívá si jemně, jako by šlo o poznámku stranou)
Ach, umřít pro krásu . . .
(původním tónem)
Co vás sem přivádí z Arrasu?

MANON
Posílá mne sem otec s májí
za ctihodnou sestrou Františkou,
abych i já se mohla státi
jeptiškou.

Dnes mám čas jenom do večera —
a večer vstoupím do kláštera.

DES GRIEUX

Dnes večer? Či v noci? Nemůžete se zdržet trochu déle?

MANON

V noci už budu spát v cele.

DES GRIEUX

Až zešeří se Amiens,
budou vonět v parku růže,
a mně žádný nepomůže,
ani Bůh, ani svatý Damián!

MANON

Děkuji vám za vaši galantnost, pane.

DES GRIEUX

Mluvil jsem galantně?

MANON

Ze samé galantnosti jste vzýval svatého Damiána.

DES GRIEUX

Nejsem tak galantní. Naopak. Stihla mě právě krutá rána.

MANON

Nejsem tak nezkušená, abych nevěděla, že mne litujete!

DES GRIEUX
Manon . . . Manon . . .
Jsem jako zpítý –
Vy chápete mé city?

MANON
Jak bych je nechápala . . .
Už dávno, dávno nejsem malá.
(směje se)

DES GRIEUX
Ach, Manon Lescaut . . .

MANON
Je mi až skoro líto mého jména.
Už nebudu Manon, ta Manon nezvedená,
ta Manon nezbedná, ta Manon z Arrasu.

DES GRIEUX
Ach, umřít, umřít, umřít pro krásu . . .

MANON
Líbí se mi, pane, že mě litujete.
Lituji se sama, netušíte jak.
Těšil mě ten svět, v němž všecko zjara kvete,
každé poupě, každé kvítko, každý pták.
Neposlušná Manon, Manon rozpustilá
má teď žítí jinak, jinak, nežli žila,
Manon, která žila volně jako pták,
má teď žítí jinak . . . Řekněte mi . . . Jak?

DES GRIEUX
Manon, krásná Manon ...

MANON
Krásná? Ještě dneska ...
Zítra ... už jen hezká.
Pozítří ... Co bude pozítří?

DES GRIEUX
Já ... vy ... Tiberge ... My dva ...
Všichni tři ...

MANON
Víte, nejdu dobrovolně do kláštera.
Snad tam dobrovolně chodí málokterá.
Mě tam posílají rodiče.
Doma jsem měla troje paklíče
pro případ, že bych chtěla večer z domu.
Nevíte, co je to pro mne za pohromu,
mít za hlídače místo Pierra
nějakou představenou kláštera.
Rodiče chtějí zachránit mou ctnost.
Proč vlastně? Proč? Mám hroznou zlost!

DES GRIEUX
Ukrutníci!

MANON
Žila jsem tak šťastně ...

DES GRIEUX
Co si myslí vlastně?
Chtěl bych jim to říci!

MANON
Co si myslí, vidíte . . .

DES GRIEUX
Rodiče! Ach, styďte, styďte se přec, styďte!
Manon, Manon, jaký žal!
Manon, co bych za to dal,
kdybych vás byl potkal včera!
Nevstupujte do kláštera!

MANON
Vím to, budu plakat
na klášterním loži.
Nesmíte mě lákat,
je to vůle boží . . .

DES GRIEUX
Spolehněte se na mou čest
a na něžnost, již vnukla jste mi,
že stihne spravedlivý trest
každého člověka na této zemi,
jenž by vám přeložil stéblo přes cestu.
Ó, ať se třeba stokrát v krvi brodím,
nenechám vaše utrpení bez trestu,
ach, Manon Lescaut, já vás vysvobodím!

MANON

Ve vašem věku člověk nezklame.
Ó, snad se ještě jednou setkáme.
Kdybyste mi tak pomoh na svobodu,
ač jsem jěn prostá, z měšťanského rodu,
byla bych vám navždy díkem povinna.

DES GRIEUX

Manon! Krásná! Sladká! Něžná! Nevinná . . .
V maltánském řádu, jehož kříž nosím,
já, mladý rytíř des Grioux,
stanu se pro vás v soubojích křivonosým.
Rytíř je rytíř. Tedy zabije!

MANON

Jsem ráda, jsem ráda, že jsem tak mladá.
Snad se to všechno změní,
když rytíř, když rytíř mně poklony skládá,
když rytíř našel ve mně zalíbení.
(Objeví se Pierre.)

SCÉNA PÁTÁ

Des Grioux, Manon, Pierre, hostinský.

MANON

Pierre, Pierre,
můj košíček,
můj košíček,

ten malovaný,
s uchem,
jsou tam mé ...
(šeptá Pierrovi do ucha, co)
a mé ...
(šeptá des Griouxovi do ucha, co)
a mé ...
Pierre —
(představujíc des Grioux)
můj bratranec!

Jsem šťastna, že ho potkávám v Amiensu. Odložím své
vstoupení do kláštera na zítřek, abych si mohla popřát po-
těšení povečeřeti s ním.

PIERRE
Ani se nedivím ...

MANON
Pierre,
mé košíčky!
Jenom co maličkost sním ...

DES GRIEUX
Ubytujete se v hostinci,
má milá sestřenice.
Zde si nebudete naříkati na štěnice.
Zdejší hostinský byl kočím mého tatínka ...
(k Pierrovi)
Moje sestřenice se tu dobře vyspíná ...

PIERRE

Kláster dnes hoří tedy . . .

MANON

Kéž by shořel, kéž by shořel,
vždyť je to už naposledy.
Pierre, proč zrudl jste až do krve,
vždyť je to už naposledy . . .

DES GRIEUX

(pro sebe)

Poprvé . . .

PIERRE

Jsem, slečno, v pěkné kaši.
Co tomu řeknou vaši,
co tomu řekne představená?
Jste, slečno Manon, roztomilá žena,
být vaším strážcem je však nevděčné.

DES GRIEUX

Nestrachujte se. Je to zbytečné.
Vraťte se jenom klidně do Arrasu,
Manon má ještě dost a dosti času.
Sám zavedu ji k branám klášteřa.
Hleďte, je unavena, chuděra!

PIERRE

Jste, slečno, hrozná lehkomyšlnice . . .

DES GRIEUX

(dává mu peníze)

Jděte se napít a pozdravujte strýce.

MANON

Pierre, Pierre,

mé košíčky,

tam,

tam nahoru,

nějaký pěkný pokojíček,

a sbohem, Pierre,

pozdravujte všechny v Arrasu.

DES GRIEUX

Ach, umřít, umřít, umřít pro krásu . . .

(zatímco Pierre odchází)

Amiane, Amiane,

děkuji vám, svatý Damiáne . . .

MANON

Sbohem, umrlčí komoro!

Děkuji vám, svatá Barboro . . .

HOSTINSKÝ

Účet je hotov. Přál jste si platit?

DES GRIEUX

Právě jsem se k vám rozhod vrátit.

(objednává)

Večeři pro dva. Dáma přespí tu.

HOSTINSKÝ

(sehne se a zdvihne šneka)

Hle, šnek, jenž opouští svou ulitu . . .

(odcházeje)

Nevěřím! Nikdy! Krev je přece krev!

MANON

Pohleďte, přes dvůr běží kočka!

DES GRIEUX

Dát celý život za úsměv . . .

MANON

Dostavník odjel . . .

HOSTINSKÝ

(ještě se obrátí, než zajde)

Účet tedy počká!

MANON

Jsem šťastna, můj rytíři,
pro tu roztomilou náhodu.

O den jste prodloužil mou svobodu.

DES GRIEUX

O den? Ech, proč ne o čtyři . . .

MANON

Jsem šťastna, můj rytíři,
jsem šťastná. Opravdu! Moc . . .

Prodloužil jste mi svobodu o jednu noc.

DES GRIEUX
O jednu noc? Ach, proč ne o čtyři?

(Pierre přichází)

MANON
Pierre, Pierre!
Myslím, že dostavník odjel už do Arrasu.
Chcete jet příštím?

PIERRE
Slečno, mám dosti času.
Nač spěchat, slečno! Času dost . . .
Vím, co je moje povinnost.
Odvést vás ráno k představené . . .

MANON
Což máte o mne starost? Že ne!

PIERRE
Starost ne, slečno! Jde však o více!
Kdo by vám očistil ráno střevíce . . .!
Já vím, co vím. Já nejsem lehkovážný.

MANON
Pierre, jste skutečně můj anděl strážný . . .
Čekejte v sedm . . . V sedm ne . . .
Raději v osm . . . Nebo v devět.
Pierre, ach, vy jste starý vševěd.

Vám musela jsem ze všeho vždy účty klást . . .
Víte co, Pierre? Přijďte v jedenáct!

PIERRE

V deset! Už v deset! Jaká rozmarná jste . . .

MANON

Tak, Pierre . . . přesně o půl jedenácté!

PIERRE

Dobrou noc, slečno Manon! Sbohem, pane . . .

MANON

V jedenáct!

PIERRE

O půl . . .

(Odchází.)

DES GRIEUX

(s povzdechem)

Svatý Damiáne . . .

MANON

Rytíři des Grioux, odcházím do pokoje.

Je-li to zatažené okno moje,

až vytáhnu v něm záclonu,

přijďte mi složit poklonu . . .

(Zasměje se a odběhne.)

DES GRIEUX
(sám)
Amiane, Amiane,
děkuji vám, svatý Damiáne.
Pan abbé des Grioux
zapomněl, jak se zpívá kyrie.
Kyrie,
ki-kyrie ki-kyrie ...

SCÉNA ŠESTÁ
Des Grioux a Tiberge.

TIBERGE
Zkoušíte, můj milý, gregoriánský chorál?

DES GRIEUX
Tak trochu jsem si zakokrhal, Tibergi.

TIBERGE
Snad jste nepil, hochu?

DES GRIEUX
Nepil. Opilý však jsem až běda!

TIBERGE
Jak to? Nerozumím vám ...

DES GRIEUX

Ani já nerozumím si sám.
Cítím v svém těle mocné žilobití,
jsem náhle hrdý na maltánský svůj kříž,
chce se mi mávat mečem. Poprvé chce se mi žít,
má dobrá předsevzetí jsou mi teď na obtíž . . .

TIBERGE

Jsem jist, že máte na mysli nějaký záměr, který mi chcete
skrýti, vidím to na vás!

DES GRIEUX

Jsem snad povinen klásti vám účty ze svých záměrů?

TIBERGE

Ne, avšak jednal jste se mnou vždycky jako s přítelem,
a jako přítel zasloužím si od vás přímost a důvěru.

DES GRIEUX

Neskrýval jsem vám nikdy nic,
i teď bych se vám velice rád svěřil.
Dnes vyšlo mi štěstí na půl cesty vstříc,
chtěl byste, abych se mu zpronevěřil?
I kdybyste chtěl, už nemohu,
nemohu, Tibergi, nemohu, nemohu, za nic na světě
nemohu . . .

TIBERGE

Co nemůžete, des Grieux?

DES GRIEUX

Nemohu se zpronevřit svému štěstí . . .

TIBERGE

Jakému štěstí?

DES GRIEUX

Nemohu vám říci, jakému štěstí se nemohu zpronevřit, ale nemohu se mu zpronevřit a nemohu vám to říci.

TIBERGE

Zde máte talisman, třeba vám pomůže.

DES GRIEUX

Nemůže, nemůže, nemůže, nemůže . . .

(schovává talisman)

Řekl jste mi dnes, Tibergi, že jsem hezký.
Jsem hezký? Opravdu?

TIBERGE

Jsem zarmoucen, des Grioux . . .

DES GRIEUX

Odpusťte, ale já jsem vesel. Ale vy jste zarmoucen jak zaml-
žené zrcadlo a nedozvím se od vás, mohu-li se opravdu
líbit . . .

TIBERGE

Mně se teď nelíbíte a Bohu jistě také ne.

DES GRIEUX

Vám ne a Bohu snad rovněž ne, ale rád bych věděl,
mohu-li se opravdu líbit . . . Manon.

TIBERGE

Manon . . . Kdo je Manon? . . .

DES GRIEUX

Zázrak!

TIBERGE

Kdybyste alespoň neužíval lehkomyšlně teologických výra-
zů, bolí mě to.

DES GRIEUX

Manon je můj osud. Manon je můj osud.
Manon je všechno, co neznal jsem dosud.
Manon je první a poslední můj hřích,
nepoznat Manon, nemiloval bych.
Manon je motýl. Manon je včela.
Manon je růže, hozená do kostela.
Manon je všechno, co neztratí nikdy svůj pel.
Manon je rozum, který mi uletěl!
Manon je dítě. Manon je plavovláska.
Manon je první a poslední má láska.
Manon, ach Manon, Manon z Arrasu!
Manon je moje umřít pro krásu . . .

TIBERGE

Podle toho je Manon ďábel v podobě nějaké hezké dareb-
nice.

DES GRIEUX

Dobře, že nejste rytíř, už byste nežil.

TIBERGE

Alespoň bych se nedožil vašeho neštěstí . . .

DES GRIEUX

Štěstí mně vyšlo na půl cesty vstříc,
tak jak bych nešel za ním, slepě za ním.

Jsem si jist, když vám řeknu víc,
že se uleknete, že vás raním.

Ať! Můj milý . . . Sbohem. Buďte zdrav.

Nemyslím už na duchovní stav.

Nedělejte mi, prosím, žádnou scénu.

Mým úmyslem je unést tu ženu . . .

TIBERGE

Prosím vás, abyste se umoudřil a odejel ihned k svému otci.
Nedovede-li vás však moje rada odvrátit od vašeho hanebného rozhodnutí, upozorním na váš čin lidi, kteří už budou vědět, jak vás zadržeti!

DES GRIEUX

Myslel jsem až do této chvíle, že jste mým přítelem, a chtěl jsem vás vyzkoušet svým vyznáním. Je pravda, že miluji, nelhal jsem vám, avšak plán mého útěku nelze uskutečnit jen tak rychle. Přijďte pro mne zítra v devět hodin, a teprve až spatříte Manon, budete moci posoudit, zaslouží-li si, abych pro ni podnikl tento krok . . .

TIBERGE

Přijdu k vám zítra v devět hodin, ubohý des Grieux . . .

(Okno se rozevře a na balkóně se objeví Manon,
ihned se však skryje.)

DES GRIEUX

Manon, podobná andělům,
Manon, pro niž zlořečím svým přátelům,
Manon. Milenko! Ach Manon! Dítě . . .
Manon, ach Manon, Manon! Miluji tě!

TIBERGE

Přijdu k vám zítra v devět hodin, ubohý des Grieux. A kdy-
byste nebyl doma, vím, kde vás mám hledat . . .

(Odejde).

DES GRIEUX

Amiane, Amiane,
děkuji vám, svatý Damiáne.
Modlím se k svaté Barboře,
ochraňuj mě tam nahoře . . .
(Odejde nahoru do hostince.)

SCÉNA SEDMÁ

Des Grieux, Manon.

MANON

(znovu na balkóně)
Čím to, že já, Manon,
tak šťastna jsem?

Čím to, že já, Manon,
se líbím všem,
co na mně lidé mají?
Mě nezajímají,
jen jeden, jen jeden, jen jeden . . .
Čím to, že já, Manon,
si přesto všímám jich?
Čím to, že já, Manon,
si tropím z nich ráda smích?
Každý mi něco slíbí,
mně se však, mně se líbí
jen jeden, jen jeden, jen jeden . . .
Čím to, že já, Manon,
ač je mi šestnáct let,
čím to, že já, Manon,
mám opustiti svět.
Vždyť život trvá chvíli,
ach, vždyť ten život milý
je jeden, jen jeden, jen jeden . . .

DES GRIEUX
(vejde, poklekne)
Manon . . .

MANON
Posaďte se, můj milý,
přece nebudete klečct
jak za trest!

DES GRIEUX
(líbá jí střevíčky)
Manon . . .

MANON
Moje střevíčky nemají ústa . . .

DES GRIEUX
(vstane a obejmě Manon, ihned však ustoupí)
Manon!
Co to bylo !!!

MANON
Polibek.
Hubička.
Dal jste mi pusinku,
můj milý.

DES GRIEUX
My jsme se políbili . . .

MANON
Skoro,
tak trošičku . . .
(des Grioux ji znovu krátce políbí)
A nyní trošku víc . . .

DES GRIEUX
Chci hladit vaši ručičku . . .

MANON
Co ještě?

DES GRIEUX
Nic . . . Už nic . . .

Kéž by mi vaše ruka náležela!
Chtěl bych ji spoutat zlatým prstenem.
Pak byste mně snad patřila vy celá.
Mé srdce hoří pro vás plamenem.
Ach, Manon Lescaut, já se nepoznávám.
Co bylo včera, není, není už.
Pučí mi vousy. Běda, čím se stávám!
Ach, Manon Lescaut, Manon! Já jsem muž! . . .
(Couvne s Manon do pokoje a spustí záclony.)
Ať spadnou cáry těchto bídných rolet!
Překáží mně jak ten těsný šat.
Mé srdce, nesmíš, nesmíš mě tak bolet.
Já vás mám, Manon, rád . . . Já vás mám, Manon, rád!

SCÉNA OSMÁ
Duval, hostinský.

DUVAL
(Vejde a posadí se pod stříšku.)

HOSTINSKÝ
Pan Duval!
Jaká čest!

Co dělá Paříž
a jaký mám nalít aperitiv?

DUVAL
Pernot, jako vždycky.
A pokoj číslo šest.

HOSTINSKÝ
Je obsazen,
mám volnou devítku,
spal jste tam v pátek.

DUVAL
Ne, ve středu.
Vzbud'te mě brzy ráno.
Pojedu
na svůj velkostatek.
Jak se vám líbí tento náhrdelník?
Vnutili mi ho v bazaru.

HOSTINSKÝ
Odhadl bych jej, kdybych byl celník,
na pět set třicet tolarů.

DUVAL
Stál tři sta dvacet.

HOSTINSKÝ
Nemohl stát méně.

DUVAL
Přivezu jej dárkem dceři nebo ženě.

HOSTINSKÝ
Máte dceru?

DUVAL
Totiž ... syna ...

HOSTINSKÝ
Toho znám.
Schovte si šperk, pane, nechte si ho sám ...
(Odejde.)

SCÉNA DEVÁTÁ
Des Grieux, Manon, Duval.

DES GRIEUX
(vytáhne roletu a vyjde s Manon)
Manon, já za nic nemohu.
To láska! Má láska mě svedla.

MANON
Láska? Já ne?

DES GRIEUX
Vy, Manon?
Vy ne. A přece vy.

Vy. Ovšem. To se ví.
Kdo jiný mohl by mě svésti
než Manon Lescaut, mé štěstí.
Manon, Manon, sladká hříšnice,
ach, kdo by to mohl jiný být,
ach dny a noci, týdny, měsíce . . .
Já bez vás nemohu žít!
Manon, Manon, jaká nádhera,
ach, kdo by to mohl jiný být.
Ach, rozlučte se se zdmi kláštera,
já bez vás nemohu žít.

MANON

Vy ne, a přece vy.
Vy. Ovšem. To se ví.
Kdo jiný mohl by mě svésti
než rytíř des Grieux, mé štěstí.
Bídná Manon, Manon hříšnice,
ach, kdo by to mohl jiný být.
Ach dny a noci, týdny, měsíce,
já bez vás nemohu žít.
Manon Lescaut, jaká nádhera,
ach, kdo by to mohl jiný být.
Já rozloučím se se zdmi kláštera,
já bez vás nemohu žít.

DES GRIEUX

Vy ne. A přece vy.
Vy. Ovšem. To se ví.

Už zanechte svých dětských hraček.
Jste má! Jste má! Můj jedináček . . .
Manon, přísahám vám šlechticky,
ach, kdo by to mohl jiný být!
Jste má! Má žena! Moje! Navždycky!
Já bez vás nemohu žít.
Manon, Manon, sladká nevěsto,
ach, kdo by to mohl jiný být,
my spolu utečeme za město,
já bez vás nemohu žít.

MANON

Vy tedy myslíte, že jsme svoji?

DES GRIEUX

Jsme svoji, Manon.

MANON

Pierre už tedy není mým strážcem?

DES GRIEUX

Ne, drahá Manon, už není . . .

MANON

A představená kláštera rovněž ne?

DES GRIEUX

Ne, Manon, ani představená kláštera.

MANON

A vy, můj rytíři des Grieux?

DES GRIEUX

Já jsem váš milenec, Manon . . .

MANON

To je hezké . . . Mám milence . . . Rytíř des Grioux, můj milenec . . . A což mým strážcem nejste?

DES GRIEUX

Jak bych nebyl, Manon Lescaut . . .

MANON

A ani na chvílku ode mne neodejdete?

DES GRIEUX

Ani na chvílku . . .

MANON

To je pěkné . . . Tedy ani na chvílku?

DES GRIEUX

Ani na chvílku, Manon . . .

MANON

Hlídejte si mě, rytíři des Grioux. Hlídejte si svou malou Manon. Ještě to nezkusila být bez dohledu. Světe, mám rytíře . . . A on mě hlídá. To je hezké . . .

DES GRIEUX

Máme-li být však svoji, nezbyvá nám nic než útěk.

MANON

Zítřa, ještě dřív než přijde Pierre, vydáme se na cestu.

DES GRIEUX

Ještě dnes, Manon. Najmu drožkáře, zastavím se v Amiensu pro své zavazadlo a pojedeme rovnou do Paříže. Tam ihned po příjezdu uzavřeme sňatek.

MANON

Vždyť jsme už svoji, rytíři des Grieux!

DES GRIEUX

Už jsme svoji, Manon . . . A v Paříži budeme svoji navždycky . . . Mám padesát tolarů. Ušetřil jsem si je z drobných úspor. A tak si pronajmem hezký pokojíček.

MANON

Mám skoro dvakrát tolik. Považte, máme sto padesát tolarů.

DES GRIEUX

To je vskutku hodně . . . Budeme moci žít v úplném přepychu . . . Jsem šťasten, Manon . . . Ale teď musím zavolat drožkáře a přivésti své zavazadlo.

MANON

Slíbil jste mi, že ani na chvílku ode mne neodejdete!

DES GRIEUX

Teď jen na chvílku a pak . . . už ani na chvílku . . .

Manon, Manon, sladká hříšnice,
ach, kdo by to mohl jiný být,
ach dny a noci, týdny, měsíce,
já bez vás nemohu žít!
Jak jsem šťasten! Nic mě netíží.
Jak by mohl kdo tak šťasten být!
My budem spolu, spolu v Paříži,
já bez vás nemohu žít . . .
(Políbí ji a odejde.)

MANON

(sama)

Čím to, že já, Manon,
tak šťastna jsem?
Čím to, že já, Manon,
se líbím všem?
Co na mně lidé mají,
mě nezajímají,
jen jeden, jen jeden, jen jeden . . .
(Zamává na des Grieuxe, jenž vešel na dvůr,
klaní se jí hluboce a odchází.)

SCÉNA DESÁTÁ

Des Grieux, Manon, Duval a Tiberge.

DUVAL

(Myslí, že des Grieux zdravil jeho, zamává směrem k němu kloboukem a je překvapen, že des Grieux tak bryskně odchází. Udělá za ním pár kroků, náhle však spatří Manon, smekne klobouk a ukloní se jí. Manon ukloní se rovněž vlídně, jako by viděla známého.)

DUVAL
(pozdraví znovu)
Dovolte, slečno, abych se vám představil.
Jsem váš souseď,
pan Duval,
velkostatkář
a prokurátor soudního dvora z Paříže.

MANON
(s úklonou)
Dostáváte tedy lidi za mříže ...

DUVAL
Kdo jste vy, slečno? Co jsem živ,
neviděl jsem v Amiensu takový div.

MANON
Jsem Manon ...

DUVAL
(se zalíbením)
Manon ...

MANON
Manon Lescaut ...

DUVAL
Manon Lescaut ...

MANON
Z Arrasu ...

DUVAL
Z Arrasu ...

MANON
Toto je můj pokojíček ...

DUVAL
Váš pokojíček ...
Smím k vám vstoupit,
abych vám složil poklonu?

MANON
Proč ne?

DUVAL
Jen na slovíčko ...

MANON
Prosím ...

DUVAL
(Jde vzrušeně nahoru.)

MANON
(sama)
Čím to, že já, Manon,
si přesto všímám jich?
Čím to, že já, Manon,
si tropím z nich ráda smích?

Každý mi něco slíbí,
mně se však, mně se líbí
jen jeden, jen jeden, jen jeden . . .

DUVAL

(vstoupí na balkón)

Škoda, že nemám kytici,
abych vám ji podal.
Jste okouzlující.
A kdybych dodal,
že jste nejhezčí dívenka na světě,
nebyla by to lež.
(ukazuje šperk)
Hled'te, co jsem zdědil po tetě!
Šperk . . . Líbí se mi . . .

MANON

Mně se líbí též! . . .

DUVAL

Smím zkusit, jak by vám slušel, slečno?

MANON

Ale prosím . . .

Šperky já ráda nosím!
(Duval jí připíná šperk.)
Co vás to však napadlo?

DUVAL

Pohled'te, tamhle je zrcadlo . . .

MANON

Vidím se v něm odtud dobře celá.

DUVAL

Vy byste ten náhrdelník chtěla?

MANON

Proč ne?

DUVAL

Zdalipak víte, kolik stál?

MANON

Nevím . . .

DUVAL

Přes pět set tolarů . . .

MANON

A vy jste mi ho dal?

DUVAL

Ani sám nevím . . .

MANON

Zde je tedy . . .

DUVAL

Neurazila jste se naposledy?

MANON

Ne . . . Pročpak . . . pane Duvale . . .

(Na dvůr vejde Tiberge.)

DUVAL

Jste krásná, slečno. Zoufale!
Nechte si náhrdelník zatím,
navečer se sem ještě vrátím . . .

(Tiberge to slyší.)

Smím se sem navečer vrátit?

MANON

Proč ne?

DUVAL

(ukloní se)

Slečno . . .

MANON

Pane Duvale . . .

DUVAL

(Odejde.)

MANON

(sama)

Čím to, že já, Manon,
ač je mi šestnáct let,
čím to, že já, Manon,
mám opustiti svět?

Vždyť život trvá chvíli,
ach, vždyť ten život milý
je jeden, jen jeden, jen jeden . . .
(Zajde.)

SCÉNA JEDENÁCTÁ

Duval, Tiberge.

TIBERGE

(k Duvalovi)

Ach, pane, prosím vás,
máte-li chvíli čas,
abyste se na okamžik vrátil,
než přijde můj přítel, jenž se ztratil.
Musíte mi vrátit přítele.
Ach, kdo by to mohl jiný být?
Jen ďábel směje se tak vesele . . .
Já bez něho nemohu žít!
Musíte mi, pane, pomoci,
ach, kdo by to mohl jiný být?
On upad do smrtelné nemoci,
já bez něho nemohu žít . . .

DUVAL

Já nejsem ranhojič
a nyní spěchám pryč.
Mám odpočteny svoje kroky.
Jste mlád, mně utíkají roky.
Manon, Manon, sladká hříšnice!

TIBERGE

Ve mně se bouří hněvem cit . . .

DUVAL

Ach dny a noci, týdny, měsíce . . .

TIBERGE

Já bez něho nemohu žít . . .

DUVAL

Manon, Manon, ať jste kdokoli . . .

TIBERGE

Ach, mně se bouří hněvem cit!

DUVAL

Však co když, co když, co když nesvolí?

TIBERGE

Svolí, a budu míti klid.

Ach, pane, prosím vás,

máte-li chvilku čas,

abyste se na okamžik vrátil,

než přijde můj přítel, jenž se ztratil.

DUVAL

Bydlím Paříž, rue Vivienne.

Promiňte, už musím někde být . . .

(Odchází.)

TIBERGE

Na chvílečku! Na okamžik jen.
Chtěl bych teď pro něho jít.
(Odchází za ním.)

DUVAL

(na odchodu)
Bydlím Paříž, rue Vivienne.

TIBERGE

Musíte se mnou k němu jít . . .

DUVAL

Jdu tedy. Avšak na okamžik jen.

TIBERGE

Budem mít všichni tři klid . . .
(Odejdou.)

SCÉNA DVANÁCTÁ

Manon, hostinský, des Grioux, Tiberge.

MANON

(vyjde na scénu, doprovázena hostinským)

Pane, pane,
ještě košík,
ještě jeden košíček,
tan malovaný,
s uchem,

jsou tam mé . . .

(šeptá mu do ucha, co)

a mé . . .

(šeptá mu do ucha, co)

a mé . . .

(šeptá mu do ucha, co)

Pane . . . ! A připravte účet pro mne a pro pana des
Grieux . . .

HOSTINSKÝ

Pan Duval přál si převést všecko, co souvisí s vámi, na
jeho účet.

MANON

Proč ne?

HOSTINSKÝ

Jinými slovy, je zaplaceno . . .

MANON

Jsme tedy vyrovnáni?

HOSTINSKÝ

Ano, slečno . . . Ano, paní . . .

(Dostavník s des Grieuxem přijíždí.)

Dostavník už přijel z Arrasu.

MANON

Ach, kdo by to mohl jiný být?

DES GRIEUX

(přijde)

Ach, umřít, umřít, umřít pro krásu!

MANON

Já bez vás nemohu žít . . .

HOSTINSKÝ

(odnášeje zavazadla)

Dostavník už přijel z Arrasu.

MANON

Ach, kdo by to mohl jiný být?

DES GRIEUX

Ach, umřít, umřít, umřít pro krásu . . .

MANON

Já bez vás nemohu žít . . .

DES GRIEUX

Manon, sladká Manon, odjíždíme do Paříže . . .

MANON

Čekám, rytíři des Grioux . . .

DES GRIEUX

Než nasedneme na dostavník, Manon, dovolte, abych vám připjal talisman pro štěstí . . . Nosil jsem jej už jako dítě, Manon, chránil mě ode všeho zlého . . . a teď se ho zříkám pro vás, Manon Lescaut . . .

(Chce jej zavěsit Manon na hrdlo.)

MANON

Rytíři des Grioux, bojím se, že zavrhnete svého miláčka . . .

DES GRIEUX

Jak bych mohl . . . Což nejste celý můj život?

MANON

Uvidíme, rytíři des Grioux . . .

DES GRIEUX

(zpozoruje, že Manon má náhrdelník)

Má lásko . . . Můj medailónek, jak se mi zdá, nenajde útočiště na vašem hrdle . . . Manon Lescaut, netušil jsem, že vaše šperky si pospíšily zahanbit mou dobrou vůli . . . Můj dětský medailónek se nehodí pro vaši krásu . . . Škoda, že rytíř des Grioux musel být zahanben, přinášeje vám, Manon, svůj první směšný dárek . . . Ach jak jsem mohl nevidět váš šperk . . . Ach, jak jsem mohl nevidět váš bohatý šperk. Já jsem jej opravdu neviděl, Manon . . .

MANON

Nemohl jste jej vidět, můj miláčku . . . Ach, proč jsem přijala šperk, jenž zabral na mém hrdle všecko místo, takže teď stojím před naší láskou zahanbena . . .

DES GRIEUX

Manon, božská Manon, je mi do pláče . . .

MANON

Nezradila jsem vás, můj miláčku, nezradila jsem vás, rytíři des Grioux, i když teď všecko bude mluvit proti mně . . .

DES GRIEUX

Jen se mi upřímně vyznejte, můj jedináčku . . .

MANON

Přišel sem jeden pán,
nabíd mi talisman.

Já, která ráda šperky nosím,
jsem řekla, pane, proč ne? . . . Prosím . . .!

Neslyšel však moje děkuji,
nemusí na nic pyšný být.

Vždyť víte přece, že vás miluji,
že bez vás nemohu žít . . .

Neslyšel však moje děkuji,
nemusí na nic pyšný být,
vždyť víte přece, že vás miluji,
že bez vás nemohu žít . . .

DES GRIEUX

Co jste to provedla! . . .
Vy jste mě podvedla . . .
Nač přijímati, Manon, dary!

MANON

Můj miláčku, ach, vždyť byl starý . . .

DES GRIEUX

Bídná Manon! Manon . . . hříšnice!

Podruhé nesmí se to dít.

Váš rytíř je jak zmoklá slepice,
on bez vás nemůže žít . . .

Bídná Manon, Manon nevinná,
podruhé nesmí se to stát.
Já pláči! Manon ... Špatný hrdina ...
Já vás mám šíleně rád ...

MANON

Až budu v Paříži
zamčena za mříží,
musíte si mě dobře hlídat ...
Ne! Já se nechci s nikým vídat ...

DES GRIEUX

Manon, odjíždí nám dostavník!
Ach, jaké štěstí! Jaký žal ...
Ach, bídná Manon, přijměte můj dík ...
Vždyť já bych život za vás dal ...

MANON

Moje láska, pane des Grieux,
překoná všechnen prostor, čas.
Ať raděj bídná Manon nežije,
než měla podvésti by vás ...

DES GRIEUX

Odpouštím vám, Manon, a pláči ... Odpouštím vám, Ma-
non, a jsem šťasten ... Miluji vás, Manon Lescaut ... Do-
stavník je tu. Pojd'te, má drahá Manon z Arrasu ...

Ach umřít, umřít, umřít pro krásu ...

(Oba běží k dostavníku. Jakmile nastoupí, připlouží se na scénu
Tiberge. Manon a des Grieux usednou v dostavníku. Hostinský,
jenž uložil zavazadla, vrací se na dvůr.)

DES GRIEUX
(náhle si vzpomene)
Účet, můj účet není vyrovnán . . .
(za hostinským)
Pane, pane, platím, pane! . . .

HOSTINSKÝ
Už je zaplaceno!

DES GRIEUX
Zázračná Manon . . . Zrádná ženo . . .
Pane, platím, pane! . . .

HOSTINSKÝ
Už je zaplaceno!

DES GRIEUX
Zázračná Manon . . . Zrádná ženo . . .
(uvidí přítele)
Ach, Tibergi!

TIBERGE
(uvidí přítele)
Ach, des Grioux! . . . Vraťte se! Vraťte se!
Vraťte se . . .

DES GRIEUX
(ke kočímu)
Odjedme! Než zemru . . . Pryč, pryč, pryč . . .!
(Dostavník odjíždí.)

TIBERGE
(za des Griexem)
Odpusť mu, Bože, jeho viny!
Na shledanou ...

DES GRIEUX
Ne ... Adie ...

HOSTINSKÝ
Ať žije krása kocoviny!

DES GRIEUX
(odjížděje)
Ó Tibergi ...!

TIBERGE
(zoufale)
Ó des Griex! ...
(jde k zídce)

Odpusť mu, Bože, jeho viny!
Na shledanou ...

DES GRIEUX
(z dálky)
Ne ... Adié ...

HOSTINSKÝ
(tvrdošijně)
Ať žije krása kocoviny!

DES GRIEUX

(z dálky)

Ó Tibergi! . . .

TIBERGE

(zoufale)

Ó des Grioux! . . .

Odpusť mu, Bože, jeho viny!

Na shledanou . . .

DES GRIEUX

(z velké dálky)

Ne . . . Adié . . .

HOSTINSKÝ

Ať žije krása kocoviny!

DES GRIEUX

(z dálky)

Ó Tibergi! . . .

TIBERGE

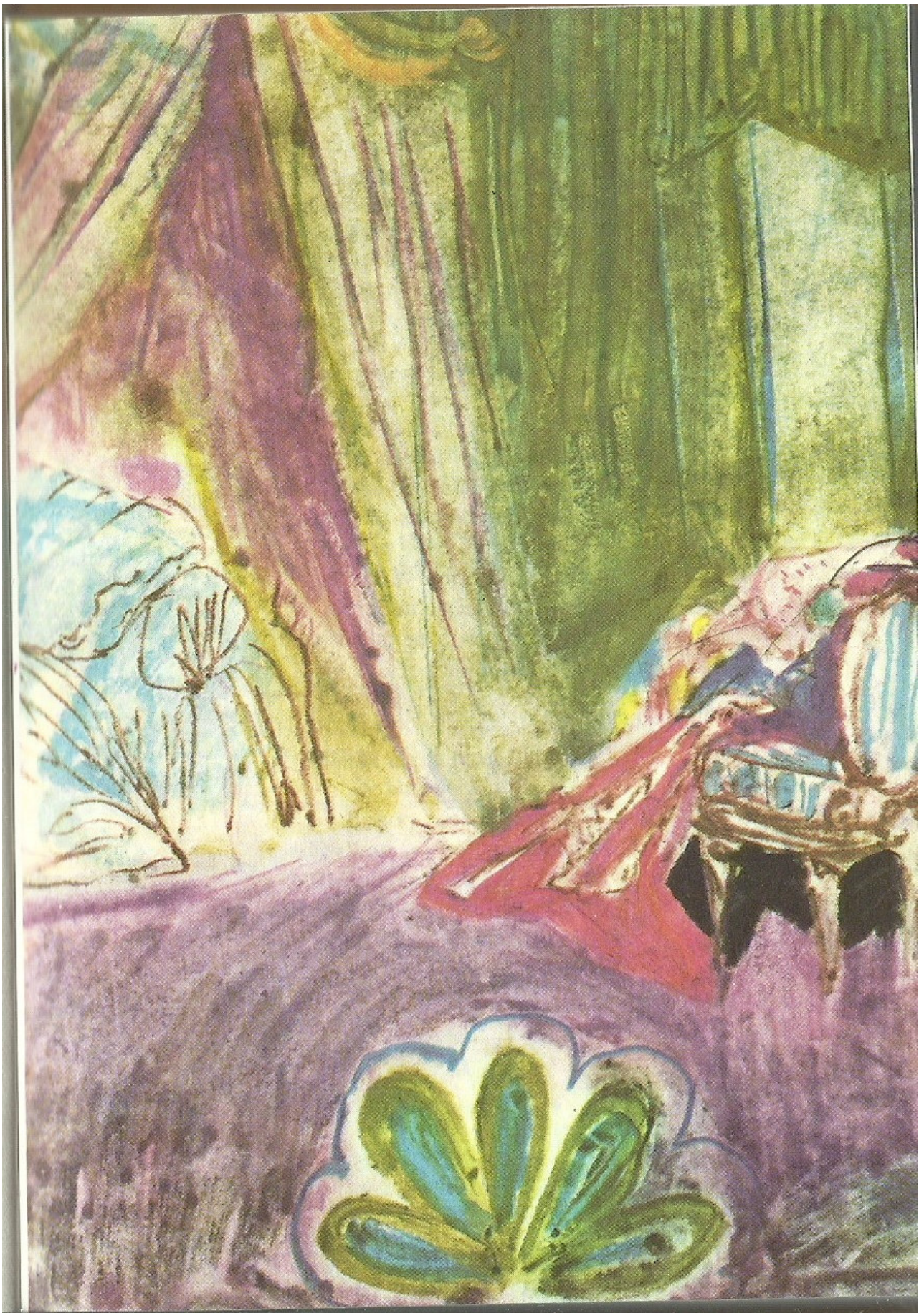
(naprosto zoufale)

Ó des Grioux! . . .

(Vzlyká.)

Opona padá.

DRUHÝ OBRAZ

DRUHÝ OBRAZ

Byt' Manon Lescaut a rytíře des Grioux. Je z toho druhu pařížských „bytů opatřených nábytkem“, které si lidé pronajímají na kratší či delší čas. Veselost s ošuntělostí. Troje dveře. Jedněmi se vchází zvenčí, druhými do kabinetu Manon Lescaut, třetími na zadní schodiště. V ovzduší pokoje je něco bohémského.

SCÉNA PRVNÍ

Des Grioux, Manon.

DES GRIEUX

(píše dopis a říká si nahlas to, co píše)

Odpusťte, otče, že vám píši

a že jsem nemoh přijeti.

Už píši vám dnes potřetí,

žel, tyto dopisy se liší . . .

Snad ani tento nedopíši,

mé pero plouží se jak stín,

honím se s ním jak kočka s myší . . .

Zdraví a líbá vás váš syn . . .

(Manon potichu vejde a něžně poslouchá.)

Uchýlil jsem se do zátiší

a žiji jako v zakletí.

Nemáte, otče, ponětí,

na jaké jsem teď mravní výši.

Ne ovšem, jak ti staří mniši,

jimž protiví se dívčí klín.

Můj nos se nezrcadlí v číši . . .

Zdraví a líbá vás váš syn . . .

Vím, otče, z vašich zraků číší
teď chlad jak z písmen závěti.
Chcete mne, otče, prokleti?
Ach při Bohu! Ach při Ježíši!
To raděj zůstanu v své skrýši
a neprozradím vám svůj čin.
Bůh je mým svědkem! Bůh to slyší!
Zdraví a líbá vás váš syn.

Daleko od vás, jsem vám bližší?
Nejsem si vědom žádných vin.
Ani se raděj nepodpíši . . .
Zdraví a líbá vás váš syn.

MANON

Co vás to napadlo, můj milý? Vždyť už popáté přepisujete
svůj dopis . . .

DES GRIEUX

A ani jednou se mi nepodařilo sdělit otci to, co mi leží na
srdci. Rozhodl jsem se totiž smířiti se s ním.

MANON

Trápí vás zlé svědomí, hodný hochu?

DES GRIEUX

To ne, Manon . . .

MANON

Snad přece . . . trochu . . .

DES GRIEUX

To ne, Manon! Jste roztomilá a já nepochybuji, že se zalíbíte mému otci, až ho seznámím s vaší rozšafností a dobrotou. Hledte, Manon, pominuli jsme zákonů a církve a stali jsme se manžely, aniž jsme o tom tuze přemýšleli . . .

MANON

Což nejsme svoji?
Proč se můj rytíř nespokojí
s tím, co je . . . ?

DES GRIEUX

Manon, má duše mi nedá pokoje, dokud vás nepojmu za choť. Doufám, že k tomu dostanu svolení od svého otce.

MANON

Jaké si děláte starosti. Proč? Proč to?
Vždyť život trvá chvíli,
ach, vždyť ten život milý
je jeden, jen jeden, jen jeden . . .

DES GRIEUX

Naše prostředky jsou ztenčeny.
Manon, nevím, zdali to víte.
Možná, že se tomu podívíte.
Jsem však z toho celý sklíčený . . .

MANON

Ještě několik neděl máme býti z čeho živi. Potom napíši na venkov svým příbuzným a ti nám pomohou. Jen se nepřehlejte, můj rytíři des Grieux, a neprozrazujte svému panu otci místo našeho pobytu, natož úmysly, které se mnou máte.

Vždyť nechci od vás nic
než sladkou vaši něhu.
Ach, proč bych chtěla víc,
vždyť život je jak vločka sněhu.

Co byste mně moh dát,
co nad životem stojí?
Mějte mě prostě rád
a bud'me prostě svoji.

DES GRIEUX

Manon, váš jemnocit
mě dojímá až k pláči.
Chci s vámi navždy žít,
a jestli vám to stačí,
už pranic nežádám
a nechci od věčnosti.
A mám-li vás, pak mám
vše, všecko, všeho dosti . . .

Ostatně od chvíle, kdy jsem vám ponechal správu naší to-
bolky a starost o placení našich potřeb, pozoruji, Manon,
že náš stůl bývá lépe vystrojen než jindy.

MANON

(se smíchem)

Prosím vás, abyste byl bez starosti. Bude-li se nám nedo-
stávati, najdu pomoc, což jsem vás o tom neujistila?

Což je v tom něco zlého
umět si poradit?

DES GRIEUX
Má prostoduchá něho . . .
Dovést tě vyhladit . . .

MANON
Což je v tom něco zlého
umět si pomoci?

DES GRIEUX
Má prostoduchá něho,
smrtelná nemoci!

MANON
Což je v tom něco zlého
mít trochu v moci svět?

DES GRIEUX
Má prostoduchá něho,
ty věříš všemu hned . . .
Ale jak bych nevěřil tomu, co říká Manon!

MANON
(zavzlyká)

DES GRIEUX
Ach, Manon, snad nepláčete! . . . Věřím vám, Manon, ne-
plačte, věřím vám, Manon, jako věřím v pohádky. Ach, vy-
pravujte svému rytíři nějakou pohádku z dávných let.

MANON

Jakou chcete slyšet pohádku, můj milý, můj drahý?

DES GRIEUX

Kteroukoliv, Manon . . . Vždyť víte, že miluji všechny stejně.
Jak rád při nich usínám na vašich loktech.

MANON

Není přece noc a vy jste se chystal kamsi odejít . . .

DES GRIEUX

Jen krátkou pohádku . . . Pak půjdu a bude mi hned vesele-
ji!

MANON

Nu dobrá . . . Přitulte se ke mně a já vám budu vypravovat
pohádku o králi a vose, ano?

DES GRIEUX

Vypravujte, Manon, poslouchám tiše, již jsem zavřel oči,
vypravujte . . .

MANON

Již jste zavřel oči, můj miláčku? Nechte je zavřené . . . Já
půjdu po špičkách stáhnouti trochu žaluzii . . .

(Manon přistoupí k oknu, po chvílce se ukloní,
je vidět, že dole někdo čeká,
pak se opět ukloní a jde k des Grieuxovi)

DES GRIEUX

Jděte, Manon, jděte po špičkách, abyste neprobudila svého
rytíře. Ach, Manon, jak vás mám rád . . . Jak šťastně usí-

nám při vašich pohádkách! Něžná Manon, řekněte, že vaše přání, abychom zůstali skryti před otcem, pramení z vašeho jemného citu a z obavy, že byste mne ztratila, Manon ...

MANON

(přiběhne)

Nikdy vás nesmím ztratit, můj rytíři des Grieux. Řekněte, že vás nikdy neztratím ... Nikdy, ale opravdu, nikdy ... Zemřela bych, můj miláčku ... Řekněte, že vás nikdy, nikdy neztratím ...

DES GRIEUX

Nikdy, Manon ... Nikdy ... Nikdy ... Ale mám stále zavřené oči a pohádka nepřichází. Vy pláčete, Manon? Na mou tvář skanula vaše slza ... Chtěl jsem, abyste mi vyprávěla pohádku, a vy pláčete? Budu ji tedy vyprávět sám ...

MANON

Ne, ne, ne ... Vždyť se směji! ... A chtěla bych trošičku rozesmát i vás. Tak trošičku. Jen tak pohladit smíchem ... Jen vám dát takovou veselou pusinku na rozloučenou, když odcházíte ... Jste hodný ... A teď pěkně mlčet a tiše poslouchat ...

DES GRIEUX

Tak je to krásné ... Tak ... Tak ...

MANON

Byl jeden král, byl starý,
už netěšil ho svět.

Netěšily ho dary.
Ten král rád jedl med!

Tak rád ho jedl z misky,
rád strkal do něj nos.
Měl medu plné pysky
a trůn měl plný vos.

Když jedl, trůn zářil,
když nejedl, trůn zhas.
Ten král se šťastně tvářil
a tak mu plynul čas.

Na jeho sladkém nose,
jenž svítil jako bář,
se zalíbilo vose.
A usedla si naň.

Král nehněval se na ni.
Ten starý král byl rád.
Čechral si bradu dlaní
a chtělo se mu spát.

Ten král hrál na mandoru ...
Ach, co jej napadlo
důvěřovati tvorů,
který má žahadlo ...

Když jednou setmělo se
a začal padat sněh,
král omluvil se vose
a třikrát mocně kýchl!

Ta vosa byla podlá.
Ten nevděčný tvor zhrd.
Ta vosa krále bodla
a král měl z toho smrt . . .
(Des Grieux procitne.)

DES GRIEUX

Manon, děkuji, děkuji . . . Nepošlu otci dopis! Nebudu mít
starost! Není mi smutno! Na shledanou, Manon!
(Obejme ji a odchází.)

SCÉNA DRUHÁ
Manon, služka, Duval

MANON

(sama, upravujíc si vlasy, šaty a uklízejíc detaily v pokoji)

Na jeho sladkém nose,
jenž svítil jako bář,
se zalíbilo vose
a usedla si naň.

Král nehněval se na ni.
Ten starý král byl rád.
Čechral si bradu dlaní
a chtělo se mu spát . . .

(přistoupí k oknu, pohlédne štěrbínou žaluzie ven,
ustoupí a nechá prudce vyletět roletu)

Ten král hrál na mandoru.
Ach, co ho napadlo
důvěřovati tvoru,
který má žahadlo . . .
(Manon si připíná náhrdelník)

Když jednou setmělo se
a začal padat sníh,
král omluvil se vose
a třikrát mocně kých.
(Zaklepání.)

SLUŽKA
(vejde)
Pan Duval prosí, smí-li vstoupiti.

MANON
Proč ne!

SLUŽKA
Pan Duval zmokl . . .

MANON
Zmokl?
(Směje se.)

SLUŽKA
Čekal prý dlouho u domu . . .

MANON
Dokud pan Duval neodejde, neodmykejte nikomu!

SLUŽKA

(ukloní se)

Spolehněte se, madame!

(Ukloní se a odejde.)

MANON

Ta vosa byla podlá.

Ten nevděčný tvor zhrd.

Ta vosa krále bodla
a král měl z toho smrt . . .

DUVAL

(vstoupí)

Promokl jsem, Manon, až na kůži!

MANON

Ubohý pane Duvale . . . Myslila jsem, že sedíte v krytém voze, který jsem zahlédla na rohu ulice Vivienne.

DUVAL

Mezitím co jsem čekal na smluvené znamení, které jste mi měla dát roletou, vyšel z tohoto domu nějaký muž, sedl si do mé drožky a dal patrně povel k odjezdu, neboť má drožka vzápětí odjela, ať jsem láteřil, jak jsem láteřil!

MANON

Lituji velice, pane Duvale, že vás stihla taková nehoda, avšak uznejte, že jí nejsem vinna. Pan des Grioux byl u mne na návštěvě a nemohla jsem vás pozvati, dokud neodešel. Pan des Grioux má na mě totiž jakési právo, pane

Duvale, a ve svém rytířském zápalu by vám mohl ublížit .
hůř nežli pouliční děšť.

DUVAL

Jsem velice nerad, Manon, že neznám pana des Grioux.
Takto ho nemohu ani oslovit, ani se mu vyhnouti . . .

MANON

Viděl jste ho přece v Amiensu!

DUVAL

Jen letmo. Ostatně právě tak letmo jako vaše kouzla, Ma-
non Lescaut. Nebýt pana Tiberge, nikdy bych se nebyl do-
věděl jméno vašeho přítele a nikdy bych vám byl nemohl
darovati, Manon Lescaut, tento náhrdelník! Víte přece, že
jsem vám jej v Amiensu jen zavěsil na krk, jen zkoušel . . .
a bylo pro mne spojeno s velkým překvapením, když jsem
shledal, že jste odjela a že jste nucena opatrovati MŮJ
předmět, který přece měl býti vaším předmětem . . .

MANON

Máte pravdu, pane Duvale, váš šperk mi způsobil hodně
nesnází! Uznejte však, že jste mi jej pověsil na krk z vlast-
ního rozhodnutí a že můj odjezd z Amiensu nezávisel doce-
la na mně.

DUVAL

Pan Tiberge pomohl mně vypátrati vaše bydliště a tak
jsem vám mohl naštěstí zaslat několikrátě částku peněz,
která vás chtěla odměniti za vlídnost, s níž jste opatrovala

tento šperk, jenž mohl býti již dávno vaším, kdybyste mně byla dopřála dobrodiní malé návštěvy!

MANON

Těší mne, pane Duvale, že se tato návštěva přece uskutečnila.

DUVAL

Věřte mi, Manon Lescaut, že bych nelitoval vynaložit půl svého jmění na to, abych se vám zalíbil . . .

MANON

Jste velmi galantní, pane Duvale, a vaše galantnost mi velice lichotí . . . Vášnivost vašeho úsilí a vaše hezká řeč nemůže nechat ženu lhostejnou. Ráda se s vámi ukáži v pařížské opeře, pane Duvale.

DUVAL

Rád bych vám ukázal starobylý dům na rue Rivoli blízko Louvru, kde si vás představuji, jak čtete některý galantní román.

MANON

Vaše roztomilá představa se mi líbí jako tento šperk, avšak musím vám ji vrátiti zároveň s ním, neboť mé srdce mi patří právě tak málo jako on.

DUVAL

Já vás však prosím, abyste mi šperk nadále opatrovala jako dosud a abyste popřála mé představě trochu svého snění.

Či je vám proti mysli?

MANON

Není ...

DUVAL

Bude-li vás však zajímati víc
ode dneška za týden či za měsíc,
pamatujte, že trvá u mne stále.

MANON

Jste roztomilý, pane ...

(zaklepání)

Dále ...!

(vzpamatuje se)

Proboha, ne! Já jsem se přerekla!

DUVAL

Vy jste se, Manon Lescaut, ulekla.

MANON

Probůh! Můj přítel! On se asi vrací ...

DUVAL

Jsem v dosti nepříjemné situaci ...

MANON

Chápu, že není vám to zcela vhod.
Naštěstí je tu, pane, druhý vchod.

DUVAL

Ach, to je nepříjemné překvapení.
Mám odejít?

MANON

Jiná pomoc není . . .

DUVAL

Tak krátká schůzka! Kdo by to byl řek . . .

MANON

Ať odškodní vás . . . tento polibek!
(Pošle Duvalovi vzdušný polibek rukou.)

DUVAL

Manon, aťsi je to kdokoli . . .

MANON

Ach, kdo by to mohl jiný být!
(Vystrkuje Duvala.)

DUVAL

Vrací se jak chlapec ze školy.
Proč bez něho nechcete žít!
Manon, poroučím se s poklonou.
Vzdušný polibek . . . a tisíc vět . . .
Dáte-li mně signál záclonou,
vrátím se, Manon, zase zpět . . .
(Odejde zadním vchodem.)

MANON

Ta vosa byla podlá.
Ten nevděčný tvor zhrd.
Ta vosa krále bodla
a měla z toho smrt . . .!
(Zajde do svého kabinetu.)

SCÉNA TŘETÍ

Služka, des Grioux.

SLUŽKA

(Jde otevřít.)

DES GRIEUX

Proč jste tak dlouho nepřišla?

SLUŽKA

Neslyšela jsem vás klepat, pane . . .

DES GRIEUX

Když jste mne neslyšela klepat, proč mi přicházíte otevřít?

SLUŽKA

Není to má vina.
Sloužím zde jen
jak každá jiná
dvacátý den!

DES GRIEUX

Odvykněte si lhaní!

SLUŽKA

Poslechla jsem svou paní . . .

DES GRIEUX

Odvykněte si lhát!

Lež hrozně nemám rád!

Kdo lže, ten krade a pak visí.

Kdo lže, ten vždycky ublíží si.

Lež je šminka, která hyzdí tvář,

lež je účes, který nesvědčí.

Ať podívá se do zrcadla lhář,

ať se sám o tom přesvědčí!

Lež je maskovaná ohyzda.

Lhář se nejvíc obelhává sám.

I když sám se přitom hezký zdá,

je to jen chvilkový klam!

Vy jste mě podvedla!

SLUŽKA

Paní mne navedla . . .

Přišel sem jakýsi pan Duval

z ulice, odkud na ni kýval.

Nevím, pane, co tu vlastně chtěl.

DES GRIEUX

Ach, co by to mohlo asi být?

SLUŽKA

Když jste klepal, rychle odešel.

Já chtěla odemknout byt,

paní mi to zakázala však,
ten pan Duval musil se dřív skrýt,
lhala jsem tedy . . .

DES GRIEUX

Když to bylo tak,
dobrá . . . Už můžete jít . . .

A ještě něco: Nařizuji vám, abyste řekla své paní, že jsem se vrátil, avšak musíte jí zamlčeti, co jste mi právě sdělila o panu Duvalovi. Přísně vám to nařizuji.

SLUŽKA

(víc pro sebe než pro des Grieuxe)

Má-li vskutku lež, jak říká se,
onu strašně zničující moc,
budu míti brzy po kráse,
budu brzy ošklivá jak noc.

(k des Grieuxovi)

Vyřídím, pane, své paní, že jste se vrátil, a zamlčím jí, co jsem vám sdělila o panu Duvalovi . . .

(Odejde.)

DES GRIEUX

(sám)

Manon, v této chvíli chtěl bych býti odtud sto mil,
Manon, kéž je to jen křivda, kéž je to jen omyl.
Nežli před vás, věrná Manon, na kolena klesnu,
kéž je noc a kéž se to vše přihodilo ve snu.
Moje strašná nedočkavost, do plamene dýchá.
Manon, tatam je má hrdost, tatam je má pýcha.

Slyším z dálky rachot bubnů, které smutně víří.
Před mým srdcem nesmíte stát nikdy na pranýři.
Jako svědek chtěl bych říci soudcům pod přísahou,
že to není spravedlivé, vláčeti vás nahou,
že jste oběť svědků, kteří přísahali křivě,
já vás nedám spálit v ohni ani na kopřivě . . .
Proč mi, Manon, tekou slzy při té obhajobě,
proč vás vidím na pranýři, proč se vidím v hrobě?
Proč ta strašná vidina, to zatmění, ten úkaz,
proč jsem podoben těm soudcům, kteří chtějí důkaz!
Moje strašná láska, Manon, dráždí mne i krotí,
Manon, jsem jak obě strany, pro a také proti.
Vše, co zbožňoval jsem na vás, mám teď náhle proklít.
Připravila jste mne, Manon, o rozum a o klid.

(s pláčem)

Co jste to provedla!

Vy jste mne podvedla?

Nač přijímati, Manon, dary!

Můj miláčku, i když byl starý . . .

Bídná Manon! Manon! Hříšnice!

Pod trestem smrti nesmí se to dít.

Váš rytíř je jak zmoklá slepice,

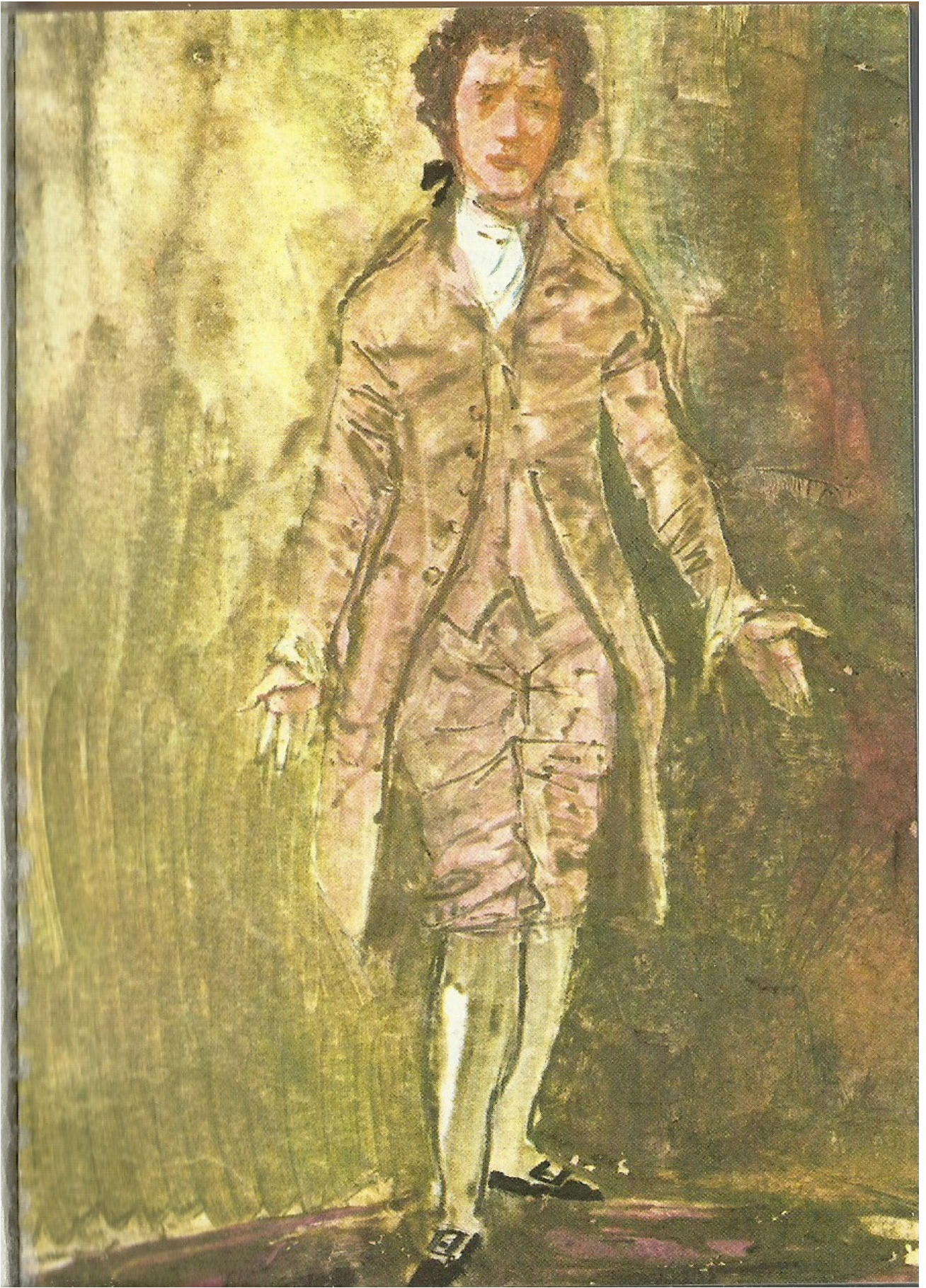
on bez vás nemůže žít . . .

Bídná Manon! Manon nevinná,
pod trestem smrti nesmí se to stát . . .

Já pláči, Manon! Špatný hrdina . . .

Já vás mám šíleně rád.

(Rytíř des Grieux pohlédne ke dveřím kabinetu,
uklidní se, snaží se uklidnit, přemůže se.)

SCÉNA ČTVRTÁ

Des Grieux, Manon.

MANON

(vejde)

Snad jste mi nezmokl?
Na vaší tváři jsou tři kapky deště.
Pojďte blíž, ať je zulíbám, pojdte blíž.

DES GRIEUX

(obejme ji)

Nezmokl jsem, neprší již . . .
Ostatně jel jsem ve fiakru,
jenž čekal za rohem ulice na kohosi.

MANON

Dobře jste udělal, dobře jste udělal,
ať si šlape pěšky, ten kdosi . . .
Pojďte blíž ke krbu a posaďte se do křesla.
Smráká se, rozsvítím svíci
(rozsvítí a stáhne rolety)
a stáhnu záclony v oknech, jež vedou na ulici.

Tak . . .

(usedne naproti des Grieuxovi)

Hodiny letí jak ten pták
a už se zase smráká.

Hodiny letí jak ten pták,
až do oblak, až do oblak,
ach, chytit toho ptáka . . .
Ach, chytit toho ptáka . . .

Ach, kdy, ach, kdy zas najdu tě
s tím se vším, co mně schází.

Ach, kdy zas, kdy zas najdu tě!

Hodiny jdou jak labutě,
jež chladný vesmír mrazí,
jež chladný vítr mrazí . . .

Hodiny zas už bijí čtvrt
a ruce opět zebou.

Hodiny zas už bijí čtvrt,
odbijí půl a přijde smrt
a vezme si tě s sebou!

A vezme si tě s sebou . . .

DES GRIEUX

(něžně)

Manon, tak se mi zdá, jako byste mi chtěla něco říci . . .

MANON

Nic, nic, můj milý . . .

DES GRIEUX

A přece vaše oči na mně utkvívají nějakým jiným pohle-
dem než jindy. Nerozeznávám dobře, Manon, dívá-li se teď
na mne vaše láska nebo váš soucit . . .

(Manon tekou slzy.)

Ach Bože, vy pláčete, drahá Manon, jste zarmoucena až
k pláči a neřeknete mi slova o svém trápení!

MANON

(zavzlyká)

Ach, ach!

DES GRIEUX

Zapřísahám vás, Manon, při všem, co je vám drahé, abyste mi odhalila příčinu svého pláče! Zapřísahám vás! Dejte se obměkčit mou bolestí, Manon! Utište mé obavy, uklidněte můj nepokoj . . .

(Někdo zaklepe na dveře.)

MANON

(vstane)

Někdo zaklepal . . . Otevřete sám . . .

(Obejme des Grieux a odejde do kabinetu.)

SCÉNA PÁTÁ

Des Grieux, Tiberge.

DES GRIEUX

(otevře. Vstoupí Tiberge.)

Tiberge! Kde jste se tu vzal . . .

TIBERGE

Přicházím vás zachránit, rytíři des Grieux!

DES GRIEUX

Ani jsem netušil, že by mi hrozilo nějaké nebezpečí, anebo že bych byl tak či onak ztracen a že bych potřeboval zachránění . . .

TIBERGE

Nejprve mi budete musít odpovědět na velice drsnou otázku . . .

DES GRIEUX

V čem asi vezím, když přítel pokládá za svou povinnost mluvit se mnou drsně?

TIBERGE

Byl jste vždycky tak prostoduchý, abyste věřil, že vás má vaše milenka ráda?

DES GRIEUX

Ač se to nesluší říkati, jsem si tím jist, takže nic nemůže zviklat mou důvěru.

TIBERGE

To je výborné! Jste pěkně napálen! Tak se mi líbíte . . . Škoda, veliká škoda, ubohý rytíři, že jsem vám radil jít do semináře, když máte tak výborné schopnosti být shovívavým a pohodlným manželem! Manon Lescaut vás milovala právě hodinu . . . Víím, kdy jste se s ní seznámil v Amiensu, a víím také přesně, kdy se s ní seznámil pan Duval. Což vám není známo, že si pan Duval získal skoro zároveň s vámi srdce vaší princezny?

DES GRIEUX

Jak znáte to jméno?

TIBERGE

Přistihl jsem pana Duvala téměř in flagranti s vaší milenkou. A už v Amiensu, můj drahý. A on mi sdělil, kde teď bydlíte, a v jakém rozkladu žijete.

DES GRIEUX

(zapotácí se a křečovitě objímá Tiberge)

Zapřísahám vás, abyste mě zavedl k panu Duvalovi! Pro-
bodnu ho na místě! On si nezískal srdce Manonina, učinil
jí násilí, svedl ji čarami nebo jedem, snad se na ní dopustil
surovosti. Vím to dobře, on jí hrozil s dýkou v ruce, chtěl ji
přinutit, aby mne opustila! Čeho by byl nepodnikl, aby mi
urval tak krásnou milenku! Och, proboha, bylo by možné,
že by mne Manon zradila a že by mne přestala milovati?

TIBERGE

Zradila vás, avšak uklidněte se. Lépe, když jsem vám musil
učiniti bolest teď, kdy není ještě pozdě, než kdybych vám
přinesl toto odhalení později, až byste byl prosáknut zcela
jedem té ženy. Vzpamatujte se . . . Vzpamatujte se . . . Rytí-
ři! Vzpamatujte se . . .

DES GRIEUX

Ať vím tedy již všecko! Mluvte! Naučte mne opovrhovati
nevěrnou Manon! Po tom, co jste mi sdělil, nemohu k ní
mít ovšem úctu! Mohl bych umřít, ba měl bych tak učiniti
po toliké bolesti a hanbě, avšak i kdybych vytrpěl tisíce-
rou smrt, nebudu moci zapomenouti na nevděčnou Ma-
non!

TIBERGE

Rytíři, měl jsem až dosud v úmyslu radit vám jako dříve,
abyste zvolil duchovní stav, avšak vidím, že vaše záliba se
nenese tímto směrem. Máte rád hezké ženy . . . Najděte si
tedy některou, jež by byla hodna vaší lásky víc než Manon
a jež by se vám líbila.

DES GRIEUX

Nečiním rozdíl mezi ženami a po neštěstí, které mne stihlo, všechny stejně nenávidím! . . . Ale ne, buďte ujištěn, přáteli, že mne Manon nezradila . . . Není schopna tak černé a kruté podlosti! Ten hanebný pan Duval vás klame. Kdybyste věděl, jak něžná a opravdová je Manon, kdybyste ji znal, miloval byste ji také . . .

TIBERGE

Jste dítě . . . Po tom všem, co jsem vám o ní vypravoval, měl byste zapomenout i její jméno . . .

DES GRIEUX

Máte pravdu! Ano, vím dobře, že jsem opravdu dítě! Má lehkověrnost nestála ani za klamání . . . Ale vím, co mám činit, abych se pomstil! Zapálím panu Duvalovi dům a spálím jej zaživa i s nevěrnou Manon . . .

TIBERGE

Znám skvělost vašeho srdce i ducha a vím, že není nic dobrého, čeho byste nebyl schopen. Jed rozkoše vás svedl z cesty . . .

DES GRIEUX

Myslíte že nejsem docela zkažený?

TIBERGE

Ach ne . . . Jste jen velmi omámen . . .

DES GRIEUX

Musím-li se zřici Manon, zřeknu se rád všech světských radostí a vstoupím do stavu duchovního . . .

TIBERGE

Zvolte si svobodně svoje povolání, můj příteli, a ať se rozhodnete jakkoliv, budu se snažit přispěti vám radou . . .

DES GRIEUX

Jsem rozhodnut. Počátek školního roku právě nastal. Vstoupím s vámi ještě dnes do semináře Saint-Sulpice. Sdělte to Manon a vraťte jí prstýnek, který mi darovala . . . Sám nemám odvahu spatřit ji ještě jednou. Podlehl bych, příteli, vím to příliš jistě. Budu vás očekávat v kavárničce u Pont Saint-Michel . . .

Až zítra zarachotí klíč
v těch černých vratech semináře,
přijďte mi vstříc a nechod'te pryč.
Přijďte mi osušit mé tváře.

Ach, sbohem, lásko, jsi jak míč,
uhasla tvoje svatozáře.
Přijďte mi vstříc a nechod'te pryč.
Přijďte mi osušit mé tváře.

Až otevru svůj nebeklíč,
až začnu plakat do polštáře,
přijďte mi vstříc a nechod'te pryč.
Přijďte mi osušit mé tváře . . .
(Obejme Tiberge a odejde.)

TIBERGE

(Chvíli bezradně stojí, pak jde a zaklepe
na kabinet Manon Lescaut.)

SCÉNA ŠESTÁ

Tiberge, Manon.

MANON

(vejde a je překvapena, že vidí Tiberge místo des Grieux)

TIBERGE

Jsem Tiberge . . . To jest ten,
který je zasvěcen,
ten, který zpovzdáli se díval,
kdo jste vy a kdo pan Duval.
Přišel jsem dnes k panu des Grieux,
zdrtit jej a podati mu lék.
On tu vaši zradu přežije . . .
Vrací vám tento prstýnek . . .
Za krátký čas bude z něho kněz,
vaše nevěra ho přebolí,
zapomene, co jej stihlo dnes,
na svět, na slzavé údolí . . .

MANON

Odbilo šest a čtvrt,
ach, nejste vy ta smrt,
která nám všecko lačně bere,
zpívajíc přitom Miserere?

Pane, hřeším, jak vy dýcháte.
Pozor, mohla bych vás ještě svést . . .
Nějak odtud nepospícháte!
Ještě vám poskvrním čest!
Pane, pane, pamatujte si,
a s tou větou můžete zas jít —
láska má jej vždycky najde si.
Nemohu bez něho žít . . .

TIBERGE

Nu, co mu vzkážete?

MANON

Vy se mne tážete?
To, co jsem řekla, pane, platí.
Ať přijde, ať se ke mně vrátí . . .

TIBERGE

Nikdy, slečno! Nikdy! Nikdy už . . .
Bylo by to jeho neštěstí!

MANON

Byl to chlapec, avšak byl to muž.
Jak bych ho mohla podvésti!

TIBERGE

Jak je slabý . . . Jak je hrdinný!
Vám byl dobrý na flirt! Pro změnu!

MANON

Pane, i když sám jste bez viny,
neházejte kámen na ženu . . .

(Ukloní se Tibergeovi, jenž odchází.)

(Manon usedne těžce do křesla.)

Nechápavě se rozhlíží po pokoji. Náhle pohlédne na dopis,
jež psal des Grieux otci, a čte si jej útržkovitě.)

Odpusťte, otče, že vám píši
a že jsem nemoh přijeti . . .

Uchýlil jsem se do zátiší
a žiji jako v zakletí . . .

Vím, otče, z vašich zraků číší
ted' chlad jak z písmen závěti . . .

(Manon klesne na kolena a hlasem plným zoufalství zavolá)

Daleko od vás . . . jsem vám bližší . . . ?

Nejsem si vědoma svých vin.

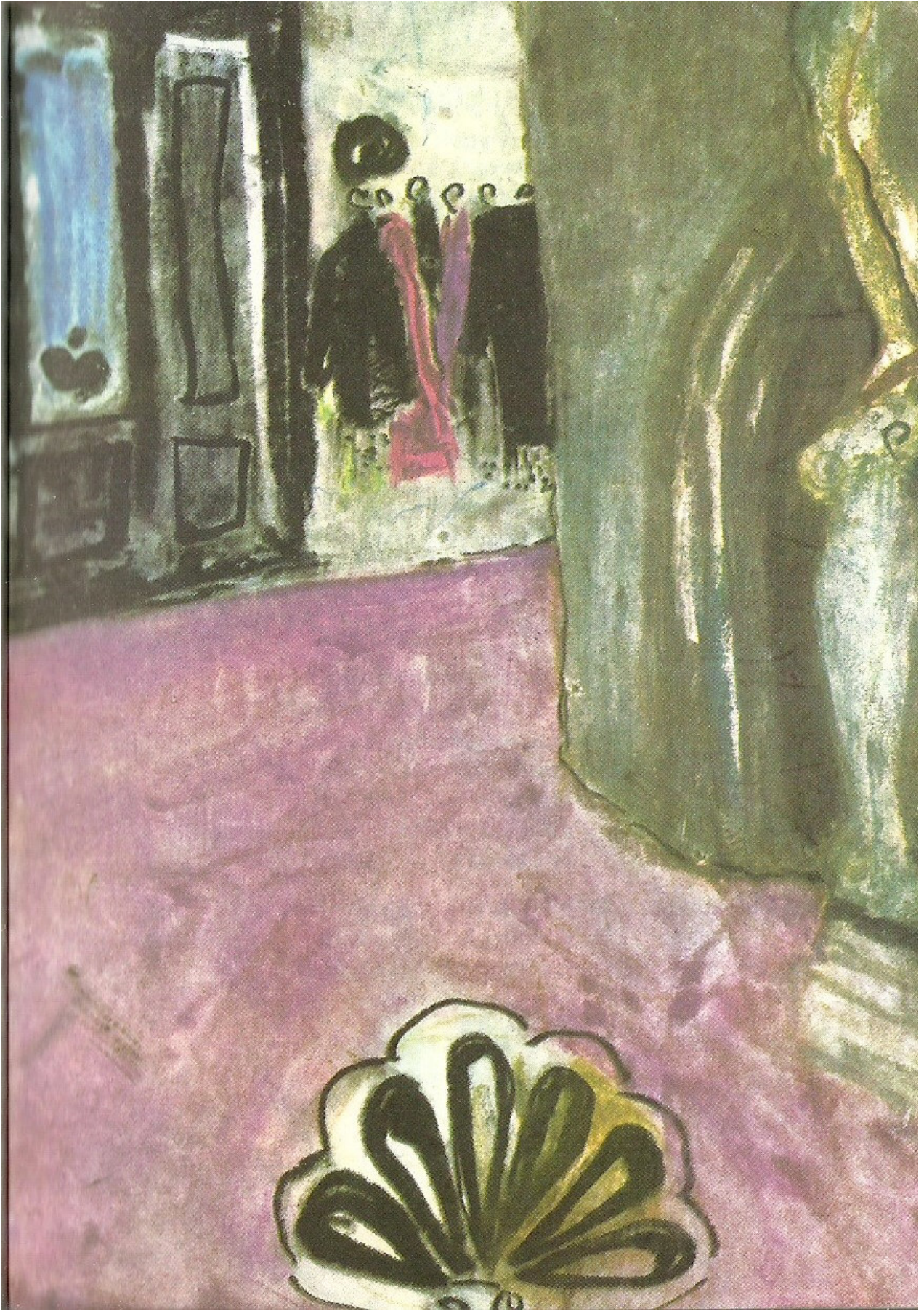
Ach při Bohu! Ach při Ježíši!

Miláčku, vrať se na můj klín! . . .

(Manon hořce pláče. Pak se utiší, rozžehne všechna světla, opravuje si před zrcadlem účes a šat. Otočí se k oknu a upřeně pohlédne na stažené žaluzie . . . Jde zvolna k oknu, stojí u okna, zaváhá, pak náhle vytáhne roletu. Pak jde, otevře dveře, jež vedou k zadnímu schodišti, vrací se ke stolu, usedá do křesla.)

Opona padá.

TŘETÍ OBRAZ

TŘETÍ OBRAZ

Napravo dveře do chrámové sakristie. Nalevo vetešníkův krámk, před nímž visí kleriky a jiné součásti oděvu kněží, jako kvadrátky, černé klobouky, mnišské kápě atd. Před sakristií barokní socha. Před krámem mrtvo.

SCÉNA PRVNÍ

Manon, des Grioux, vetešník.

MANON

(Svátečně oděna stojí za sochou u sakristie
a poslouchá chrámovou hudbu.
Náhle hudba přestane
a zazní des Griouxův hlas.)

DES GRIEUXŮV HLAS

(zabarvený chrámovou akustikou.
Manon reaguje na jeho slova hrou beze slov.)

I řekl Ježíš apoštolům,
když scházeli se na večeri
a usedali k různým stolům,
vida, jak přísně si ji měří:
Neubližujte této dceři,
byl by to od vás černý vděk.
Věřte tak, jako ona věří,
a milujte se vespolek!

Podobni přetíženým stvolům,
podobni hořícímu keři,
nechtějte vyhýbat se bolům,
jež Pán vám do ochrany svěří.

Když ptáci rvou si z těla peří,
tu ovládá je slepý vztek . . .
Nebudte podobni té zvěři
a milujte se vespolek!

Pán, který vládne karneolům,
mořím a vodám, jež se čerí,
propastem, výšce, horám, dolům
i sopkám, nad nimiž se šerí,
ten Pán vás vykoupil, vás, kteří
jste přišli na svět v lidský věk.
Zahodte klíče od svých dveří
a milujte se vespolek!

Když se dva lidé zpronevěří,
neuzdraví je žádný lék
a víckrát si už neuvěří.
Tak milujte se vespolek!

(Varhany se rozehrají, z kostela odejde několik kněží.
Manon, ukryta za sochou, si je pátravě prohlíží.)

DES GRIEUX

(v šatech abbého odchází ze sakristie.
Manon náhle vyběhne a zastoupí mu cestu.)

MANON

Pane abbé des Grioux! . . .

DES GRIEUX

(nepřítomně)

Milá dcero, co jste si přála?

MANON

(pro sebe)

Ten pohled, ten pohled tvrdý jak skála!

To jsem se nenadála,

to jsem se nenadála.

DES GRIEUX

(nepřítomně)

Milá dcero, co jste si přála?

MANON

(pro sebe)

Ach, toho jsem se bála,

ach, toho jsem se bála!

(hlasitě)

Ach, pane abbé des Grioux,

vy asi nevíte,

s kým mluvíte,

a to mě zabije!

DES GRIEUX

Proč přišla jste za mnou —

a právě dnes?

Jste žena

a já jsem kněz . . .

MANON

Jsem Manon . . .

DES GRIEUX

(nepodívá se)

Manon ...

MANON

Manon Lescaut ...

DES GRIEUX

(nepodívá se)

Manon Lescaut ...

MANON

Mám z vás děs ...

DES GRIEUX

Jste žena

a já jsem kněz ...

MANON

Však vy se na mě udobříte,

však vy mě zase poznáte.

Já vás tak ctím ...

DES GRIEUX

Vy? Vy mne ctíte? ...

MANON

Už na vás čekám popáté.

Žel, nikdy jste se neukázal.

Co bídná Manon po vás chce?

Říci vám, jak jste krásně kázal,
vždyť vy jste kázal o lásce . . .

DES GRIEUX
O lásce k Bohu, lásce k lidem.

MANON
Vy mi to říkáte tak s klidem?

DES GRIEUX
Odpusťte, velectěná,
vím, kde je moje mez.
Jste přece žena . . .

MANON
(rozmarně)
Manon!

DES GRIEUX
A já jsem kněz . . .

MANON
Ach, jaký ďáblík do úst vjel mně . . .

DES GRIEUX
Já toho nešťastníka znám . . .

MANON
Být místo vás na kazatelně,
kázala bych o lásce k vám!

DES GRIEUX
Co nazýváte láskou . . . !

MANON
Vím, že jsem hříšná,
žel, chtěla jsem mluvit s člověkem —
a zatím mluvím jen s maskou —
A ta je pyšná . . .
Můj abbé, vaše Manon
je prostá.
Můj abbé, počítejte
do sta,
pak pohleďte mi jednou do očí
a vaše Manon sem už víckrát nevkočí . . .

DES GRIEUX
(vzrušeně)
Žel, už jste zde, žel, už jste vkročila . . .

MANON
Ó, jaké štěstí, jaká posila . . .
Můj abbé, vaše Manon
je hříšnice.
Můj abbé, počítejte
do tisíce.
Pak dejte mi své kněžské rozhřešení.
Já dám vám za ně . . . co? Nu . . . políbení!

DES GRIEUX
Ten čas už minul, stojím za ním
tak jako solný sloup.

Buďte zdráva. Já se klaním.
Ne! Neklesnu již hloub ...

MANON
Abbému prý se líbá ruka.
Vy jste však na to příliš mlád ...
Polibte mou ...

DES GRIEUX
Mé srdce puká!
Já nesmím vás milovat ...

MANON
Uznávám, pane abbé, že má lehkomyšlnost zasluhuje váš
hněv, avšak je-li pravda, že jste měl ke mně někdy trochu
citu, bylo velmi kruté od vás ani slovem mi nedat věděti po
tak dlouhý čas, jak žijete, a ještě krutější je nyní, když mne
vidíte tak zarmoucenou a neřeknete mi ani slůvka na útě-
chu! ...

DES GRIEUX
Bídná Manon! Ach bídná nevěrnice!

MANON
Nechci se vám ospravedlňovati ...

DES GRIEUX
Co tedy chcete?

MANON

Chci umřít, nevrátíte-li mi své srdce, bez něhož mi nelze býti naživu!

DES GRIEUX

(marně zadržuje slzy a velmi výbušně)

Žádej tedy můj život, nevěrnice! Žádej můj život, to jediné, co ti mohu ještě obětovati, neboť mé srdce nikdy nepřestalo býti tvým . . .

MANON

(obejme ho a líbá)

Můj sladký, můj nejkrásnější, má jediná láska . . .

DES GRIEUX

(brání se)

Jaký je to přechod z klidného stavu, ve kterém jsem žil . . . Ach, k čemu se to probouzím . . . Jsem zděšen . . . Ach, Manon, neočekával jsem černé zrady, již jste odměnila mou lásku!

(Vezme ji za ruce a usednou.)

Řekněte mi nyní, zdali jste našla jiné srdce rovněž tak něžné a oddané! Ne, ne, příroda nevytvořila jiné toho druhu, jako je moje. Co mohu očekávati od dobroty, která vás sem přivádí! Vidím až příliš dobře, že jste rozkošnější než jindy, avšak ve jménu strastí, jež jsem pro vás vytrpěl, krásná Manon, povězte mi, budete-li věrnější . . .

MANON

Přísahám, slibuji vám to, přísahám, můj miláčku . . .

DES GRIEUX

Obětoval bych pro vás, Manon, všechna biskupství na světě! Avšak, řekněte mi, jak vše nyní uspořádat, jsem bezradný jak dítě a také myslím, že toto místo není nejvhodnější k řešení otázek, týkajících se našeho života a naší lásky . . .

MANON

Odejeme, odejeme na bezpečnější místo. Hle, naštěstí je nedaleko odtud vetešník, u něhož zaměníte svůj kněžský šat za světský oděv a meč. Jste jistě, můj milý, bez groše a nebylo by dobře, abyste se vracel do své cely pro peníze. Dovolte mi, abych uhradila vaše výlohy z peněz, které mi stále ještě posílá pan Duval v naději, že se mu přece podaří získati mne.

(Dá mu peníze.)

DES GRIEUX

Mrazí mne až při pomýšlení na toho syna smrti. Již jdu, Manon, chci míti meč, a pak běda, pane Duvale!

MANON

(zatímco des Grieux vstoupí k vetešníkovu)

Mé štěstí se zas vrací,
tak jak se vrací řeč.

Ó, jděte z cesty, draci!
Můj miláček má meč.

Až utne první hlavu,
kouř k nebi vyrazí.

Až utne druhou hlavu,
on draka porazí.

Nakonec utne třetí.
Co pak se bude dít?
Snad budem míti děti
a budem šťastně žít.
Pryč, draci! Z cesty! Vari!
Už se vás nebojím . . .
Nechte si svoje dary,
já o ně nestojím.
I kdybych třeba stála,
nedám se jimi svést . . .
Já bych je nepřijala,
vždyť stihl by mne trest!

DES GRIEUX

(v světském šatě s mečem vyjde rychle od vetešníka
a dvorně se ukloní Manon)

A vezmu meč a setnu je a sedm hradů zbořím . . .

MANON

To nesmíte, můj rytíři . . .

DES GRIEUX

Já se vám jen tak dvořím!
A zapálím šest paláců a v sedmém s vámi shořím . . .

MANON

To nesmíte, můj rytíři . . .

DES GRIEUX

Já se vám jen tak dvořím!
A budu vládnout království a pokladům a mořím . . .

MANON

To smíte, pyšný rytíři . . .

DES GRIEUX

Já se vám jen tak dvořím!

Přesto však probodnu tímto mečem bídného pana Duvala!

MANON

Ale jako že se mi dvoříte. Pan Duval je docela štědrý muž, a dokonce je ten poctivec tak okouzlen mými přednostmi, že mne pozval, abych mu byla společnicí v jeho domě na venkově, kam se odebral strávit několik dní . . .

DES GRIEUX

Drzý člověk! Doufám, že jste ho odmítla slovy, která ho zbavila odvahy pomýšlet podruhé na něco podobného!

MANON

Odmítla jsem ho způsobem, který se vám jistě zalíbí!

DES GRIEUX

Sladká Manon!

MANON

Řekla jsem mu, že jsem se zavázala k péči o mladšího bratra, který mně zůstal na krku po smrti našeho otce a matky a kterého pokládám za polovinu své bytosti. Tato povídačka jej dojala. Slíbil, že najme pohodlný dům pro mne i pro mého bratra, to jest pro vás, neboť vy sám jste tím osiřelým mladším bratrem. Nezná vás totiž, našťestí! Chce vás obdarovati vším potřebným a bude vám vypláceti každého měsíce čtyři sta livrů, což jest, počítám-li dobře, čtyři tisíce osm set za každý rok!

DES GRIEUX

Ani nevěřím svému sluchu, bídná Manon! Takového něco jste mohla míti na mysli, nepochopitelná krásko! Jakou hanebnou úlohu mám hrát! Jakže, mám se dělit . . . ?

MANON

Něco takového mne ani nenapadlo, drahoušku! Chci naopak, abyste mne s ním viděl pospolu a abyste se přesvědčil, že jsem vás nezahladila. On, jedině on má býti potrestán za bolest, kterou nám oběma způsobil! Dopřejte sobě a své Manon trochu pomsty na člověku, jenž nám připravil tak veliký zármutek . . .

DES GRIEUX

Slovem pomsta svedete mne, Manon, abych vám dal souhlas k činu, který mi působí již předem bezmezný zármutek . . .

MANON

Jistě si vás představoval menšího a mladšího, než jste, můj miláčku. Aby neměl podezření, musíte se před ním chovati prostě a po venkovsku. Dobře, že nemáte na sobě příliš honosný šat právě dnes, kdy budete míti čest ho pozdravit. Jenom ještě ten meč budete muset odložit . . .

DES GRIEUX

Manon, Manon, bídná hříšnice,
podruhé nesmí se to stát.
Váš rytíř je jak zmoklá slepice.
On vás má šíleně rád . . .

Manon, přísahám vám šlechticky,
už to nesmí nikdo nikdy být.
Jste má? Má žena?

MANON
Vaše! Navždycky ...

DES GRIEUX
MANON
(současně)
Já bez vás nemohu žít!
(Obejmou se a rychle odcházejí.)

VETEŠNÍK
(jenž pozoroval závěr jejich scény)
Když se dva lidé zpronevěří,
neuzdraví je žádný lék
a víckrát si už neuvěří ...
Tak milujte se vespolek!

Opona padá.

ČTVRTÝ OBRAZ

ČTVRTÝ OBRAZ

„Stylový“ pokoj v domě pana Duvala. Stůl, tři židle, na stěně nad jednou židlí jsou parohy. Tři vchody. Jeden zvenčí, dva do přilehlých pokojů. Veliké hodiny.

SCÉNA PRVNÍ

Duval, sluha.

(Při otevření scény stojí Duval u okna, jako by někoho vyčkával. Hodiny se dají do kukání. Přichází sluha, prostírá stůl a klade na něj tři talíře, příbory pro tři, láhev vína a tři sklenice.)

DUVAL

(pohlédne na stůl, a řekne, jako by počítal)

Tři talíře. Tři sklenice.

Tři židle. Každá má tři nohy! . . .

(sluhovi, jenž odchází)

Nezapomeňte na lžíce!

(pro sebe)

Však kdo si sedne pod parohy?

(Pohlédne na parohy, na stůl a odejde vpravo.

Hodiny si znovu zakukají.)

SCÉNA DRUHÁ

Manon, des Grioux, sluha.

SLUHA

(Vpouští Manon a des Grioux.

Ukloniv se jim, nechá je v pokoji a odejde.)

DES GRIEUX

(rozhlédne se zprvu rozpačitě, pak hněvivě)

Manon, přes veškerou oddanost, s níž jsem se podrobil vaší vůli, nemohu potlačit nesouhlas svého srdce!

MANON

A já jsem u vytržení, drahoušku!

DES GRIEUX

Nevěrná! Zrádná!

MANON

(začne vzlykat)

DES GRIEUX

Jak to, že pláčete? Jakou příčinu mají vaše slzy?

MANON

To je ti lehké uhádnout! Kterak mám žít, když pouhý pohled na mne způsobuje ti zármutek a zachmuřuje tvou tvář. Nepochopil jsi mne ani jediným polibkem od chvíle, co jsme sem vstoupili!

DES GRIEUX

(objímá ji)

Poslyšte, Manon, nemohu vám zatajit, že moje srdce je na smrt vzrušeno.

MANON

Dovolte, rytíři, mě netřeba trápit výčitkami, které mi probodávají srdce, jsou-li od vás. Buďte jen trošinku laskav, než dostanu od svého starého ctitele tento náhrdelník, jenž dosud není můj, a polovinu ročních důchodů, které mi slí-

bil! Ponechte mi tu chvilku času, abych mohla přijmout
tyto dary.

DES GRIEUX

Manon!

MANON

Měl byste být vesel, neboť jednak se budete vydávati za
mého bratra a jednak vaše přítomnost zabrání starému
zhýralci, aby si ke mně dovolil příliš mnoho . . .

DES GRIEUX

Nezapomeňte, že po večeři přijde noc, Manon, a já si to
uvědomuji až příliš jasně, než abych mohl býti vesel.

MANON

Až se pan Duval odebere do komnaty, kde bude mýnit se
mnou stráviti noc, místo abych šla za ním, uprchnu a strá-
vím noc s vámi. Kočár, kterým jsme přijeli, bude včas
u vrat.

DES GRIEUX

Za všechny poklady světa
nedám váš jediný vlas.
Za všechna mladá svá léta
jedinou z vašich řas.

Rád opustím tě, světe,
rád rozplynu se v dým,
jen když nám někde kvete
myrta a rozmarýn.

Nad všechny krále králů,
nad všechny mudrce
budu, až ztratím skálu
z prsou a ze srdce.

Přijď, dlouhá noci, s vánkem,
který nám bude vát,
až budem věčným spánkem
navěky spolu spát.

MANON

On mi ten slavíček zpívá,
on se vždy usmíří,
on se jen smutně dívá —
Jste to vy, rytíři!

Dívá se vyčítavě,
dívá se z obláčků
a zpívá mi tak lkavě.
Jste to vy, miláčku!

Nemysli na bolesti,
nemysli na spánek.
Což nenesu ti štěstí,
když jsem tvůj skřivánek?

Přijď, dlouhá noci, s vánkem,
který mně bude vát,
až budu věčným spánkem
navěky sama spát . . .

(oba pláčí, objímajíce se.
Pak se Manon vyvine rytíři des Grieux.)

Ale teď odejdi, můj bratříčku, jen na okamžik, a už se ne-
trap . . .!

(Zavede des Grieux ke dveřím vlevo,
pohládí ho po vlasech a vrátí se do pokoje.
Současně s ní přijde Duval.)

SCÉNA TŘETÍ
Manon, Duval.

DUVAL

(vstoupí)

Vítám vás pod tento svůj krov,
vzácný hoste.

Nedostává se mi slov,
a přec je to tak prosté . . .
Dům . . . Zahrada . . . A včelník . . .
a všechno poctivě nabyté!
Co dám vám na uvítanou?

Ten náhrdelník,
který už dlouho nosíte!

MANON

Když už ho přijala ta malá jeptiška,
mám z něho radost . . . jak z loňského ježíška!

DUVAL

Je po tetě a po babičce . . .

MANON

Proto šel ke mně o berličce . . .

DUVAL

Letošní pospíšil si zato.

(Ukazuje náušnice.)

Hle, náušnice! Právě zlato

a perla je v nich zakleta.

Obdivuji je po léta

a ode dneška budou vaše . . .

MANON

Říkáte mi to nějak plaše,

jak chlapeček . . .

DUVAL

Vždyť nejsem stár!

MANON

(rozkošně)

Co je to? Půjčka? Nebo dar?

DUVAL

Dar teprv přijde . . . Je to dárek . . .

Jsou dvě . . . Hle, jaký skvělý párek!

Ale co když vám nesluší?

Směl bych je připnout do uší?

MANON

Mám uši citlivé jak pířka.
Ty náušnice jsou jak kroužky z rolet,
v mých uších je tak malá dířka,
že mě to bude bolet!
(Duval jí připíná náušnice.)

DUVAL

Och, jak je někdy choulostivá
ta galantní procedura!
Muž řekne si již hurá!
A zatím se jen dívá . . .

Och, jak je někdy choulostivá
ta dívčí toaleta.
Muž aby čítal knoflíky jak léta,
a zatím se jen dívá . . .

Och, jak je někdy choulostivá
ta mužská situace.
Muž chtěl být mužem krátce,
a zatím se jen dívá . . .

MANON

Nu, podívejte se tedy, jak mi sluší moje náušnice!

DUVAL

Sluší vám báječně . . .

MANON

Myslím, že by mně k nim slušely šaty z modrého atlasu!

DUVAL

Určitě by vám k nim slušely ...

MANON

A k modrým atlasovým šatům by mně slušel krásný fialový kočár ...

DUVAL

Fialový, ovšem krásný fialový ...

MANON

A k fialovému kočáru by se hodil dům s černými vraty, ne?

DUVAL

Určitě by musel mít černá vrata.

MANON

K černým vratům patří však dva sluhové v livreji, vidíte?

DUVAL

Dva ... Nebo snad jen jeden? Myslím, že dva. Nu samozřejmě, dva!

MANON

Ale k udržování takového domu a dvou sluhů je potřeba mít asi hodně veliký důchod ...

DUVAL

Hodně veliký ... Řekněme, dosti veliký ... Přirozeně, hodně veliký důchod!

MANON

Vidíte, jakými starostmi jsem zahrnuta, a jen proto, že jste mi dal náušnice, že jste mi dal dárek! Ani nevím, mám-li si ty nešťastné náušnice ponechat!

DES GRIEUX

(Otevře dveře, nakoukne do pokoje a zas je hlučně zavře.)

MANON

Teď záleží jen na vás, pane Duvale. Přišla jsem, můj bratr je zde také, dům stojí, kočár zatím počká, nu a ten důchod . . . asi nepřijmu!

DUVAL

Nezarmucujte mne, Manon, a přijměte prozatím alespoň dva tisíce čtyři sta livrů, což je polovina vašeho ročního důchodu.

MANON

Musíte však býti velmi hodný na mého bratříčka, jinak nepřijmu ani jednu pistoli!

(Bere a uschová peníze.)

DUVAL

Jak jsem zapomnětlivý . . . Musíte mi představit svého pana bratra! Jaký jsem hostitel, že jsem ho dosud neuvítal!

(Jde ke dveřím a otevírá je.)

SCÉNA ČTVRTÁ
Manon, Duval, des Grieux, sluha, Tiberge.

MANON

(bere za ruku des Grieuxe)

Odpusťte, pane, je to chlapec velmi nezkušený.

(k des Grieuxovi)

Budeš mít čest viděti zde často pana Duvala, tak ať je ti to ku prospěchu!

DUVAL

(zaklepe des Grieuxovi na rameno)

Jste hezký hoch, avšak musíte si dát v Paříži pozor.

MANON

Je rozumné povahy a o ničem neblouzní než státi se knězem.

DUVAL

(zvedne bradu des Grieuxovi)

Jak vidím, je podoben Manoně.

DES GRIEUX

(naivně)

To proto, pane, že jsme jedna kost a krev, jedno tělo, a já mám rád svou sestru jako sama sebe.

MANON

Slyšíte? Ten mladík má ducha. Škoda, že se trochu více nevyzná v světě a mezi lidmi.

DES GRIEUX

Och, pane, u nás v kostelích jsem viděl dost lidí a myslím,
že v Paříži najdu pošetilejší, než jsem sám.

DUVAL

Hleďme, na venkovského hochu je to duchaplná řeč. Tak
vás tedy vítám, pane Lescaut, a posaďte se!

(Ukazuje na křeslo, nad nímž jsou parohy.)

DES GRIEUX

(všimne si parohů)

Promiňte . . . Já jsem panic . . .

A nebolí mne nohy.

Zanic, zanic

si nesednu pod parohy!

(Sedne si na jiné křeslo.)

DUVAL

Chudinka, kdo ho tak nastražil? Posaďte se, Manon!

(Ukazuje ke křeslu, nad nímž jsou parohy.)

MANON

(k parohům)

Já bych je přirovnala
ke královské koruně . . .

Jste pánem tohoto domu,
tak sedte na trůně.

Kéž zazní můj hlas nejněžnější strunou,
když řeknu: Králi, sedte pod korunou!

(Usedne na jiné křeslo.)

DUVAL

(rozpačitě)

Tři talíře, tři sklenice!
Tři židle! Každá má tři nohy.

Ne, nezapomněl na lžíce.

(Pohlédne na parohy.)

Sednu si tedy pod parohy . . .

Ale kdo tak nastražil vašeho bratra, Manon, který zlomyslník si z něho ztropil žert!

DES GRIEUX

Jedna mravoličná báseň mne tak zastrašila, pane Duvale!

DUVAL

Tu bych chtěl věru znát!

DES GRIEUX

Vryl jsem si ji do paměti a doufám, že vás velmi obveselí,
pane Duvale!

DUVAL

Mohl byste nám ji přednésti ještě před večeří?

DES GRIEUX

Velmi rád. Přednesu ji ihned:

Poslyšte píseň panice
a řiďte se dle jeho rad!
Budete vždycky klidně spát
a ženské lásky chránit se.
Erotika je štvаницe!

Jelen si zláme v běhu nohy,
ozdobí stěnu světnice . . .
někdo si sedne pod parohy!

Ach, jak je krásná denice,
když mladík umínil si vstát,
ne proto, že chce verše psát,
že myslí na sestřenice . . .
Ten mladík má rád pěnice,
rosu a budící se stohy . . .
Z lásky je vždycky pranice!
Někdo si sedne pod parohy!

Druh druha v duchu haníce,
dva soci vždy se musí bát,
že se jim bude třetí smát . . .
Když ten se chce smát nejvíce,
vymkne si náhle sanice . . .
Potká to lidi . . . Žel, i bohy!
Nevěra nemá hranice . . .
Někdo si sedne pod parohy!

DUVAL

Tři talíře! Tři sklenice!
Tři židle! Každá má tři nohy.
(k přicházejícímu sluhovi s velikým hněvem)
Nezapomněl jste na lžíce?

SLUHA

(Nese ještě jeden příbor.)

DES GRIEUX

(mstivě)

Někdo si sedl pod parohy!

SLUHA

Nezapomněl jsem na lžíce, pane Duvale, avšak nesu ještě jeden talíř s příborem . . .

DUVAL

Snad nechcete jíst s panstvem! To je spiknutí . . . Nezapomeňte, že jsem prokurátor soudního dvora! . . .

SLUHA

Jak bych mohl chtít jísti s panstvem! . . .

DUVAL

Neříkám, že nesmíte . . . Požádám vás o to dokonce. Poručím vám to dokonce! Sedněte si zde. Na trůn! Pod parohy!

SLUHA

Nesu příbor pro vašeho přítele, který právě přijel dostavníkem a má pro vás důležité sdělení . . .

DUVAL

Nechť vejde, ať je to kdokoliv! A přineste čtvrtou židli. Bude sedět zde, zde, zde!

(Ukazuje na židli pod parohy.)

SLUHA

(ukloní se)

Prosím . . .

DES GRIEUX

Jsem mrzut, že nás sluha vyrušil . . . Ani nevím, pane Duval, jak se vám líbila mravoličná báseň, kterou jsem přenesl . . .

DUVAL

Okamžik, jen co vstoupí můj přítel, pak vám ihned řeknu svůj soud . . .

TIBERGE

(vejde, rozhlédne se, a dřív než jej Duval může uvítati, zvolá překvapeně)

Vy jste tu, rytíři des Grieux?!

DUVAL

Rytíř des Grieux? Manon Lescaut! Manon Lescaut a rytíř des Grieux? Vy tedy nejste bratr Manony?

DES GRIEUX

Jsem rytíř des Grieux!

DUVAL

Co tomu říkáte, Manon?

MANON

Je to rytíř des Grieux. Můj rytíř des Grieux . . .

TIBERGE

Abbé des Grieux . . .

DES GRIEUX

Už ne, pane, už ne abbé, pane! Už zas rytíř des Grieux. Naneštěstí nemá meč . . .

TIBERGE

Naštěstí nemá meč . . .

DUVAL

(k Manon a k rytíři des Grioux)

Jsem podveden! Jsem podveden! A to ještě jste si ze mne ztropil smích a přinutil mne, abych si sedl pod parohy? A to ještě jste se odvážil urazit nejhanebnějším způsobem mou čest? Čest muže! Čest poctivého muže! Čest prokurátora soudního dvora? Dám vás oba zatknout a naložím s vámi jako s prohnanými taškáři! Podvodnice! Vraťte mi mé šperky, mé zlato, mé peníze!

DES GRIEUX

(trhá s Manon náhrdelník, náušnice, vezme jí peníze
a hází vše panu Duvalovi k nohám)

Zde máte své šperky! Zde máte své zlato! Zde máte své peníze!

Pojď, Manon, pryč! Krásně to dopadlo!
Nač šperky! Peníze! Nač zrcadlo!
To všechno tvoji pravou krásu špiní!
Ty nesmíš chtít od lidí dobrodiní!
Ty nesmíš ohlížet se na dary!
Ty nesmíš obdivovat kočáry,
ne, Manon, ne. Ty nesmíš chtít přepych.
Šperky jsou strašné oči slepých
a je z nich jenom slepota . . .
Pojď se mnou do nového života
bez šperků, bez hrůz, bez Duvalů,
bez toho třpytivého kalu,
kterým tě kdekdo potřísní!

Pojď z této síně bez písni . . .
Pojď, ptáčku, vykoupaný v blátě!
má věrná ruka podpírá tě . . .

MANON

On mi ten slavíček zpívá,
on se vždy usmívá,
on se jen smutně dívá . . .
Odpusťte, rytíři!

DUVAL

Jaká strašná zkaženost! Ani se neospravedlňuje! Ani se ne-
snaží ospravedlniti! Odpykáte si to, darebníci! Odpykáte si
to, darebnice!

MANON

Nemysli na bolesti,
nemysli na spánek . . .
Proč nenesu ti štěstí,
když jsem tvůj skřivánek! . . .

DUVAL

Má policie vás vypátrá a budete míti ve věznici Saint-La-
zare příležitost litovati své zkaženosti!

MANON

Přijď, dlouhá noci, s vánkem,
který mně bude vát,
až budu věčným spánkem
navěky sama spát . . .
(Manon v pláči rychle odchází.)

DES GRIEUX

Bud'te sbohem, pane abbé. Špatně jste si mne vychoval!
Špatně jste si mne vychoval . . .

(Odchází za Manon.)

TIBERGE

Pane des Grioux! Od chvíle, kdy je váš osud v nebezpečí,
nemohu se modlit a nechati vás napospas životu . . .
Odcházím za vámi . . . Jdu vás chránit . . . Jdu vás zachránit . . .

(Ukloní se Duvalovi a odejde.)

DUVAL

Tak mne podvést! Tak mě pokořiti! Běda vám, prohnání
taškáři! Běda vám, zrádná Manon . . .

(k sluhovi)

Podívejte se dobře, nezůstalo-li jim něco za nehty!

SLUHA

(počítá předměty)

Tři talíře . . . Tři sklenice . . .

Tři židle . . . Každá má tři nohy . . .

(Dívá se židlím na nohy zespod.)

DUVAL

Nezapomeňte na lžíce . . .

SLUHA

Přišel jste . . .

DUVAL
O co?

SLUHA
O parohy!

Opona padá.

PÁTÝ OBRAZ

PÁTÝ OBRAZ

Byt Manon a rytíře des Grieux na pařížském venkově.
Tři vchody. Jedno okno. Je odpoledne.

SCÉNA PRVNÍ

Des Grieux, Tiberge.

(Sedí u stolu a povídají si.)

DES GRIEUX

(rozšafně)

To, co nás u žen nejvíc mýlí,
je vlastně pravá poezie.
Ať žena tančí nebo šije,
ať směje se či hlavu chýlí,
má v sobě vždycky kousek víly.

TIBERGE

A také kousek litice . . .
Hle, z koho jsme se narodili!

DES GRIEUX

Manon je hříšná světice!
Muž honí zvěř a z pušky střílí,
muž s mužem pro hloupost se bije,
vymyslí dobro, zatím zlý je,
muž vymyslí si dlouhou chvíli,
pro každou malichernost šílí . . .

TIBERGE

Pro ženy ovšem nejvíce . . .

DES GRIEUX

Zaslouží, aby se mu mstily.
Manon je hříšná světice!
Muž smí být klidně rozmařilý.
Říká se tomu, že si žije.
Muž smí být pyšný na orgie.
Chvástá se jimi, pošetilý,
vidí v nich, bídák, projev síly!
Ó ženo, věčná kytice!

TIBERGE

Ó věčné Charybdy a Scylly!

DES GRIEUX

Manon je hříšná světice!
I když mě stokrát obelstily
ty povětrné střevíce,
i přes svou slabost, přes omyly
Manon je hříšná světice!

TIBERGE

Nicméně se obávám, příteli, že starý Duval je jiného mínění o té slabosti, o těch omylech, a že jedině slovo jeho syna by mohlo odvrátiti nebezpečí, které hrozí ze strany pana Duvala vám a vaší milence.

DES GRIEUX

Už jenom pouhé jméno toho bídníka vhání mi krev do tváře! Proč mě chcete mermomocí seznámiti s jeho synem! Ostatně, samo nebe si bezpochyby přeje, abych ho poznal a abych jej ztrestal za otcovo bídáctví! Neodejde odtud, dokud nezkřížíme mečů!

TIBERGE

Znám jej dosti dobře a rád bych vás pohnul, abyste k němu pojal důvěru a jiné city, než projevujete! Pozvu ho s vaším svolením, aby s námi prodlel a vzal zavděk tím, co ještě zbývá k večěři.

DES GRIEUX

Bojím se, že vydáme Manon v nebezpečí, prozradíme-li její obydlí synu našeho nepřítele!

TIBERGE

Ručím vám za to svou ctí, že pozná-li vás, bude vám nejhorlivějším obráncem!

DES GRIEUX

Doufám, že jste dobrý znatel lidí, třebaže vaše dlouhá nedůvěra k Manon by svědčila o pravém opaku. Nuže, přiveďte mladého pana Duvala, ať napraví, co zavinil jeho bídný otec!

TIBERGE

(vstane)

Zapomeňte minulých hrůz, drahá duše, a začněte s Manon opět šťastnější život. Požádám dokonce sám vašeho otce, aby vám dovolil pojmouti ji za choť. Jakmile mladý pan

Duval zajistí vám a Manon beztréstnost, budete moci pomýšlet na sňatek se svou milenkou a já se vrátím opět k sutaně!

DES GRIEUX

I když mě stokrát obelstily
ty povětrné střevíce,
i přes svou slabost, přes omyly
Manon je hříšná světice.

TIBERGE

Nač klekat před ní na kolena?
Ať je z ní raděj ctnostná žena!

DES GRIEUX

Ach, Manon všecko dokáže!

TIBERGE

Však se to ještě ukáže . . .
Na shledanou, můj drahý, přivedu tedy pana Duvala mladšího . . .

DES GRIEUX

A já budu zatím přemýšlet, mám či nemám-li ho představit své Manon. Na shledanou, vraťte se brzy . . .

(Tiberge odejde.)

SCÉNA DRUHÁ

Des Grieux, služka.

DES GRIEUX

(zazvoní. Vejde služka a klade na podnos šálky,
aby je odnesla.)

Hle, od té doby, co jste pravdomluvná,
jsou vaše tváře mléko a krev!

SLUŽKA

(div neupustí konev)

Opravdu, pane?

DES GRIEUX

Pozor na konev!

SLUŽKA

Až ve mně píchlo . . . Tak jsem se lekla!
Mám strach, že zošklivím, a hrůzu z pekla . . .

DES GRIEUX

Když nelžete, tak jaký strach?

SLUŽKA

Jen jestli nelžu?! Běda! Ach!

DES GRIEUX

Tak zdá se mi, že lžete zase . . .

SLUŽKA

A lžu-li, ublížím své kráse . . .

DES GRIEUX

Tak jenom hezky s pravdou ven!

SLUŽKA

Už myslím si to třetí den.
Bojím se pohledět do zrcadla,
bojím se, že jsem za ten týden zvadla.
Co tomu řekne Paul a Jacques!
Povím vám raděj všechno, co a jak . . .

DES GRIEUX

Jen mluvte přímo, bez oklik a pravdu!

SLUŽKA

Nějaký cizí pán se zdá býti zamilován do slečny Manon . . .

DES GRIEUX

A miluje jej ona?

SLUŽKA

(ulekaně)

Nevím . . . Pozorovala jsem jenom, že nějaký cizinec od jisté doby jezdí pravidelně do Boulogneského lesíka a že hledá příležitost, aby spatřil nebo potkal slečnu . . . Snažila jsem se seznámit s jeho sluhou, abych se dověděla jméno toho pána. Sluha jej nazýval italským princem.

DES GRIEUX

Pokračujte, ale ničeho mi nesmíte zamlčeti!

SLUŽKA

To je vše . . .

DES GRIEUX

Mám po ruce zrcadlo! Nu, jen se na sebe podívejte a uvidíte, že jste mi neřekla celou pravdu!

SLUŽKA

Skoro celou, pane . . .

DES GRIEUX

Necelá pravda je však lež!

SLUŽKA

Nu, tedy . . . především se cizinec opět objevil v Boulogneském lesíku a nabídl mi několik louisdorů, abych odevzdala své paní od něho list . . .

DES GRIEUX

A jak se zachovala vaše paní?

SLUŽKA

Nevím, opravdu nevím . . .

DES GRIEUX

Zrcadlo si už na vás zuby brousí . . .
Prolhaným ženám rostou vousy
pichlavé jako jehličky . . .

SLUŽKA

Ach, co žen chodí asi tajně k holiči . . .
avšak já nechci, aby mne stihl jejich osud!

Věřte mi, pane, že vám povím celou pravdu. Včera při procházce, když se k ní přiblížil cizinec na znamení, které mu dala, vtiskla mu do ruky psaní. Neměl však času, aby vyjádřil svou radost jinak než tím, že zlíbal slečnino písmo, neboť slečna Manon se s ním nedala do řeči a ihned odešla . . .

DES GRIEUX

Jste si jista, že vás neklamaly oči?

SLUŽKA

Jsem si tím jista, jako že se vidím v zrcadle . . .

Už do něho zas hledím s klidem,
už zas jsem pravdomluvná žena,
už zas se budu líbit lidem,
má krása je už opět zachráněna!
Už opět nemusím se studem rdít . . .

DES GRIEUX

(pro sebe)

Já zato hněvem . . .

(nahlas)

Můžete už jít . . .

(Služka odejde.)

SCÉNA TŘETÍ

Des Grieux, Manon, služka, italský kníže.

DES GRIEUX

(vjede si zoufale prsty do vlasů,
až si je pocuchá)

Ubohá hlavo, co se s tebou děje!
Čemu teď vlastně věřiti?
Jdu z naděje do beznaděje.
Ach, s čím se to mám zase smířiti? . . .

MANON

(vejde)

Už jsem se bála, že mi vás přítel opět někam odvede! Jak těžko snáším vaši nepřítomnost . . . Zůstanete tady se mnou?

DES GRIEUX

(prudce)

Zůstanu u vás, o tom nepochybuje!

MANON

Když máme společně strávit dnešní den doma, není potřeba, abyste zanedbával svůj zevnějšek. Vzala jsem si nejlepší šaty, a vy jste rozcuchán. Ale já si přeji upravit vaše vlasy vlastníma rukama . . .

DES GRIEUX

(s povzdechem)

Je od vás hezké, Manon, že mi chcete uspořádat mé . . . myšlenky . . . totiž mé vlasy . . .

MANON

Posad'te se před můj stolec a dejte si líbit ode mne několik doteků, musím si vás ustrojiti a okrášliti . . .

DES GRIEUX

(sedá si)

Ach, ustrojte, okrášlete, jenom buďte trošku milosrdná k mé ubohé hlavě . . .

MANON

(češe des Grieuxe)

Chtěla bych zlíbat, hlavičko,
všecky tvé hebké vlasy
za to, že, drahá hlavičko,
na mě tak myslela jsi.

Chtěla bych znát tvé myšlenky,
jež svítí za tím čelem,
kéž jsi vždy u své milenky
svou duší jak svým tělem.

Chtěla bych být tou myšlenkou,
která tě ráno budí.
A zatím jsem jen milenkou,
jež trápí tě a nudí . . .

Ne, neříkej, že netrápím!
Ó, nekaž si mě, nekaž!
Ach, kéž tě jednou překvapím
tím nejhezčím, co čekáš . . .

Chci býti moudrá jak ty sám,
moudřejší nad mudrce.
Já od tebe víc nežádám
než tvoji věrnost srdce . . .

DES GRIEUX

Vznáším se z pekla do nebe!
Jak málo byste chtěla . . .
Já, Manon, já chci od tebe,
žel, také věrnost těla . . .

MANON

Ne, neříkej, že netrápím!
Ó, nekaž si mě, nekaž.
Ach, kéž tě jednou překvapím
tím, co už sotva čekáš . . .

SLUŽKA

(vstoupí)

Kníže z Bois de Boulogne prosí, smí-li vás navštívit . . .

DES GRIEUX

Jaký kníže?

MANON

Nechť vejde!

(Služka se ukloní a odejde.)

Miláčku, víš, jak tě zbožňuji, měj tedy strpení ještě chvílenku. Budu ti za to povděčná po celý život.

DES GRIEUX

Manon, má trpělivost je u konce!
(Vstane od česání.)

MANON

(Jednou rukou uchopí jeho vlasy, splývající mu na ramena,
do druhé bere toaletní zrcadlo a tělem zatarasí dveře,
aby des Grieux nemohl odejít.)

ITALSKÝ ŠLECHTIC

(Je překvapen, ale hluboce se ukloní.)

MANON

(nastavuje mu zrcadlo)

Hledte, pane, podívejte se dobře a dejte mi za pravdu!
Chcete ode mne lásku. Zde je muž, kterého miluji a které-
mu jsem přísahala, že ho budu milovati po celý život. Učiň-
te sám přirovnání. Myslíte-li, že byste mu mohl odlouditi
mé srdce, řekněte, jakým způsobem, neboť vězte, že v očích
vaší nejoddanější služebnice všecka italská knížata nestojí
za jedinou tuto kadeř!

ITALSKÝ ŠLECHTIC

Slečno, slečno, otvírám vskutku oči a shledávám, že jste
mnohem méně nezkušená, než jsem si představoval!
(Ukloní se a odejde.)

MANON

(Pustí vlasy des Grieuxe a vrhne se v smích do křesla.)

DES GRIEUX

Manon, jsem z celého srdce dojat obětí, kterou jste mi přinesla. Nicméně váš žert je poněkud přepjatý!

MANON

Nešťastný příběh, jež jsme zažili u pana Duvala, mne opravňuje, abych nakládala s těmi, kdož se snaží vmluvit do mé přízně, tak jak jsem právě naložila s italským knížetem . . .

DES GRIEUX

Vy jste se tedy polepšila, Manon? Jak jsem šťasten! Po tomto důkazu vaší duchapřítomnosti a vašeho věrného srdce měl bych se cítit před vámi poněkud zahanben.

MANON

Čím? Proč byste se měl cítit přede mnou zahanben?

DES GRIEUX

Ne že bych vám nedůvěřoval, Manon . . . Avšak z obavy, abych vám nedal příležitost k novému flirtu, z opatrnosti, za niž se do duše stydím, chtěl jsem vás poslati na procházku, neboť za chvíli přivede sem Tiberge mladého muže, který nám má pomoci z nešťastné situace, do níž jsme se dostali v domě pana Duvala.

MANON

Jen si to nevyčítejte, chudinko, vím přece až příliš dobře, že můj nerozum je bez mezí a že vaše opatrnost je vždy na místě . . .

DES GRIEUX

Všecky mé myšlenky vás odprošují, Manon. Vy nejste nerozumná a má opatrnost je černá zrada, za niž se stydím. Manon, nerozhněvejte se na mne příliš, když vám řeknu, že jsem dal souhlas, aby nás navštívil syn našeho úhlavního nepřítele, mladý pan Duval . . .

MANON

Mám výborný nápad a jsem na něj hrda. Pomstíme se za otce na synu . . .

DES GRIEUX

Ach ne, Manon, neboť jednak ho ještě neznáme a nevíme, zdali by taková pomsta nebyla křivdou, a jednak nám má zjednati tento mladý muž svou přímluvou beztrestnost. Ostatně jeho kočár právě přijel a brzy se přesvědčíme, do jaké míry a jak daleko padlo jablko od stromu . . .

Manon, nechte vše, co plodí zkázu,
Manon, já vám věřím bez důkazů,
moje láska nechce od vás oběti,
Manon Lescaut, nenechte mě trpěti.

MANON

Vaše Manon byla vskutku hrozná.
Snad se polepšila . . . To se pozná . . .
Kéž vás o tom vaše Manon přesvědčí!
Kéž se vám za vaši lásku odvděčí . . .

SCÉNA ČTVRTÁ

Des Grieux, Manon, Tiberge, Duval syn, služka.

SLUŽKA

(otvírá Tibergeovi a Duvalovi synu)

Pánové, prosím . . .

TIBERGE

Drahý příteli,
to je pan Duval mladší . . .

DES GRIEUX

Jaká pocta . . .

(pro sebe)

Ach, raděj bych se napil octa . . .

(hlasitě)

že přišel jste k nám strávit neděli . . .

DUVAL SYN

(obejme ho)

Jsem šťasten, že se spolu poznáváme.

Však už jsem si to dosti dávno přál . . .

(klaní se Manon)

. . . abych vás, krásná Manon Lescaut, znal!

(všichni usedají)

Prosím, abyste mi prominuli jednání mého otce . . . Do jakých krajností proti vám zašel! Vynasnažím se všemi prostředky, abych ho odvrátil od jeho pomstychtivých úmyslů . . .

MANON

Strom, jenž je skácen, nevrhá už stín.
Co zkazil otec, může spravit . . . syn.

DUVAL SYN

Věřte mi, že se o to vynasnažím.
Už teď na první pohled si vás vážím.
(k des Grieuxovi)
A vás na první pohled . . . miluji . . .

TIBERGE

A já se z toho velmi raduji!

DUVAL SYN

Jsem dojat, slečno, vaším mládím.
Co zkazil otec, třikrát vynahradím . . .

MANON

Jste nějak štědrý!

DUVAL SYN

Vždyť jsem mlád
a mám vás . . . všechny . . . velmi rád . . .

DES GRIEUX

Jste asi zvyklý galantností . . .
Jste vůbec roztomilým hostem.
Zůstaňte s námi k večeři . . .

DUVAL SYN

Dnes nemohu . . . mám schůzku s neteří.

Žel, mám s ní jít do opery.

Vypiji zde jen sklenku sherry.

Však podruhé, až přijdu zas,
chci s vámi strávit delší čas . . .

MANON

Již po několik dní jsem se zaměstnávala péčí o úpravu těchto svých šatů do divadla, žel, obávali jsme se tam jít, abychom se náhodou nestřetli s vaším otcem. Takovému trápení jsme vystaveni, milý pane . . . Ach, jak jsem si přála slyšet operu, která je na programu právě dnes, žel, uslyšíte ji vy, já však nikoliv . . .

DUVAL SYN

Byl bych velice poctěn a má neteř by byla svrchovaně okouzlena, kdybych vás směl pozvat slečno, do lóže, kterou jsem si zakoupil na dnešní večer. Žel, má jen tři sedadla, a tak nemohu toto své pozvání tlumočit také panu des Grieux, třebaže by pro mne bylo velikou ctí, kdybych tak mohl učiniti . . .

MANON

Škoda, vid'te, milý . . .

DES GRIEUX

Způsobíte mi velikou radost, Manon, přijmete-li pozvání pana Duvala. Víím, jakou radost vám udělá návštěva opery, a já strávím dnešní večer s Tibergem v myšlenkách na vás . . .

MANON

Je-li tomu tak, přijímám ráda vaše pozvání, pane Duvalle . . . Čekejte mne se svou neteří přesně v osm hodin před tímto domem. Poznám váš kočár, neboť váš otec mne v něm několikrát vezl do divadla.

DUVAL SYN

Na shledanou, slečno Manon, projevujete mi velikou čest, na shledanou, pane rytíři des Grieux.

(k Tibergeovi)

Doprovodíte mne, příteli?

(Tiberge se ukloní Manon a odejde s Duvalovým synem.)

DES GRIEUX

Jsem v nesmírných rozpacích, Manon . . .

MANON

Máte dojem, že pan Duval syn a pan Duval otec mají víc společného než společný kočár?

DES GRIEUX

Myslím, že máte dosti síly, Manon, odmítnout lichotky, které by vám mohl učiniti ten muž mezi čtyřma očima, a tak neuvažují o tom, koho z nás dvou si váží a koho miluje . . .

MANON

Děkuji vám za dobré mínění, které o mně máte, rytíři des Grieux, a ujišťuji vás, že bych přijala nabídky pana Duvalova syna způsobem, který by mu zahnal chuť přijít s nimi ještě jednou.

DES GRIEUX

Není třeba dráždit ho nešetrným chováním, může nás zničit! Však víš sama nejlépe, čtveračko, jak se zbavit nepříjemného a nepohodlného nápadníka . . .

MANON

Nebojte se, nechci se mstít za otce na synu, nýbrž na jeho váčku. Učiní-li mně nabídku, vyslechnu jej, přijmu jeho dary a potom se mu vysměji!

DES GRIEUX

Hezký záměr, avšak zapomínáš, drahoušku, že je to cesta, která vede do věznice Saint-Lazare!

MANON

Mé srdce náleží vám navěky, má lásko, nikdy v něm nebudu nositi nikoho jiného . . . Nestojím také o kočáry a paláce svých ctitelů! Avšak

šperk nepřijmout je pošetilost.
Proč neudělat muži tuto milost,
když o ni doopravdy stojí
a nechce nechat ženu na pokoji . . .

Pro všechny případy, kdyby snad pan Duval syn byl dědičně zatížen po svém otci a na setkání rozdával náhrdelníky, vezmu s sebou do kočáru svou služebnou Marcelu. Chce-li mne pan Duval syn obdarovati, ať mne obdaruje, ať mi dá tolik peněz a tolik šperků, kolik jich unese, a ostatní odevdám služebné . . . Pod nějakou záminkou odejdu na chvíli z lóže, služebná zatím obstará fiakr, dáme se předměstím

Saint-Antoine, kudy vede cesta k našemu novému domovu,
a co nevidět budu u vás . . .

DES GRIEUX

Bože, Manon, jak milujete přepych a zábavu, což vaše povaha je již tak nešťastná, že nemůže snést představu chudoby? Proč jsem se již dávno nesmířil s otcem, mohl bych vám dávatí tolik, abyste měla všeho dostatek, a snad byste byla šťastnější . . .

MANON

Milujete-li mne, jsem nejšťastnější žena na světě . . .

DES GRIEUX

Váš záměr je výstřední, Manon . . . a doufám, že jste jen žertovala. Že si s sebou chcete vzít Marcelu, zaslouží jen chvály, ovšem nepřipouštím, Manon, že byste ji měla mítí blízko sebe pro případ, že by pan Duval syn napodobil svého otce. Sám před koncem představení přijdu k opeře a budu vás čekati v krytém fiakru tak dlouho, až mi vás služebná přivede . . .

MANON

Jste sladký! Opravdu, prosila jsem vás, abyste si mne dobře hlídal, a mé srdce přijímá s rozkoší tato vaše slova, z nichž cítím nesmírnou starost, již o mne máte . . . Odcházím od vás s bolestí . . .

DES GRIEUX

Tak zůstaňte, Manon . . .

MANON

A přece ... mé šaty! Jak jsem se těšila, že v nich půjdu do opery ...

DES GRIEUX

Neklamete mne? Budete mi věrná?

MANON

Věrná až do hrobu ...

Však nyní rychle dokončím svou garderobu
a za chvílku vám služka přijde říci,
jak se líbím v opeře ... a na ulici!

(volá)

Marcelo! Marcelo!

(Služka vstoupí a dokončuje ústroj své paní.)

Rychle, rychle, ať je veselo!

Marcelo, jdeme do opery.

(Manon úžasně živě a vesele pobíhá a ustrojuje se)

Ten klobouk s šedivými pery!

Mou oblíbenou voňavku!

Opravit záhyb rukávku!

Mé nejnovější rukavice!

(Des Griouxovi)

Dejte sem obě dvě své líce,

ať si je trochu polaskám.

Ulehčím vašim otázkám:

Ano! Ne! Ano! Víte, co to značí?

DES GRIEUX

Vím, Manon, vím, ach, vy jste čím dál sladší ...

MANON

Ach, už se těším na návrat.

Já vás mám ráda!

(obejme ho)

DES GRIEUX

(obejme ji)

Já vás mám rád!

(Manon odejde se služkou.)

DES GRIEUX

I když mě stokrát obelstily
ty povětrné střevíce,
i přes svou slabost, přes omyly
Manon je hříšná světice!

SCÉNA PÁTÁ

Des Grieux, Tiberge, Modesta.

TIBERGE

(vstoupí)

Ach, je to pěkný pán! . . .

Ač nejsem intrikán,
musím vám sdělit, že pan Duval
už není čestný muž, jímž býval.
Tak nechová se přece slušný host.
Řek mi, že chce vaši Manon svést.

DES GRIEUX

Ba ne! Věřím v Manoninu ctnost!
Ba ne! Věřím v Manoninu čest!

TIBERGE

Bojím se, že vaše důvěra
bude tentokráte zklamána . . .

DES GRIEUX

Manon neví, co je nevěra . . .!

TIBERGE

Že s ním zůstane až do rána!

DES GRIEUX

Teď prohlédl jsem vás.
Vidím už delší čas,
že Manon je vám trnem v oku . . .
Přál byste štěstí mému soku!
Přivedl jste ho . . . Je to vaše věc,
co se teď bude s Manon dít!
Stal se z vás intrikán a pokrytec!

TIBERGE

Já bez vás nemohu žít . . .

DES GRIEUX

Tak vy jste se stal tedy kuplířem?
Tak vy jste tedy zavinil vše sám . . .?

TIBERGE

Už v Amiensu pod tím arkýřem ...
Však věřte ... jenom z lásky k vám ...

DES GRIEUX

Co jste to provedl!?
Vy jste mě podvedl!
Raděj jste neměl mi to říkat —
už nemohu se s vámi stýkat!
Vím, Manon snáší těžce chudobu.
Je nevinná, a já jsem na ni hrd!
Vy chtěl byste ji přivést do hrobu,
však její hrob by byla moje smrt!

TIBERGE

Zavinil jsem vskutku mnoho sám.
Nenávidím, co mi bere vás.
Odcházím ... Sbohem ...

DES GRIEUX

Odcházíte? Kam?
Teď není na odchod čas ...

(Zaklepání. Tiberge bázlivě couvne do přilehlého pokoje.
Vstoupí Modesta.)

MODESTA

Mám čest mluvit s panem rytířem des Grieux?

DES GRIEUX

Ano, je to mé jméno.

MODESTA

Mám vám odevzdati psaní, ve kterém je vysvětleno, proč jsem přišla a jak se mi dostalo potěšení dovědět se vaše jméno.

DES GRIEUX

Od koho je tento dopis?

MODESTA

Přečtete si jej, prosím . . .

DES GRIEUX

Ach, Manon mi píše?

(čte dopis)

Poněvadž místo v opeře
jsem na návštěvě u Duvala,
nemohu, abych vám to nenapsala.

A poněvadž jsem v jeho bytě,
ať pohladí vám za mne kadeře
ta dívenka, to sličné dítě.

Má nálada je přenádherná!
Jsem vaše navždy, navždy věrná

Manon.

(Des Grieux velmi rozčilen pootevře dveře do pokoje,
kam vstoupil Tiberge.)

Hled'te, co jste způsobil! Hled'te, co jste zavinil!

(Podá dopis pootevřenými dveřmi Tibergeovi a zavře dveře.

Pak jde k Modestě.

Chvíli si ji prohlíží a mlčí. Pak vybuchne.)

Ne, ne. Nevděčnice, která vás poslala, věděla velmi dobře,
že vaše kroky budou nadarmo. Vraťte se k ní a řekněte jí,
aby užívala plodů svého zločinu, a aby jich užívala,

může-li, bez výčitek svědomí... Odvracím se od ní navždycky a zároveň se zříkám všech žen! Nedovedly by být tak milování hodny jako ona a jsou bezpochyby stejně ničemné a nepoctivé!

MODESTA

Co tedy mám říci panu Duvalovi a dámě, která s ním byla?

DES GRIEUX

(výbušně)

Jdi, pověz tomu zrádci a jeho ničemné milence, do jakého zoufalství mne uvrhl ten nešťastný list, ale pověz jim také, že se nebudou dlouho smát a že je oba probodnu vlastní rukou!

(vrhne se do křesla, rozvzlyká se)

Pojď ke mně, dítě, pojď, pojď, když mi tě posílají, abys mne potěšila... Řekni mi, znáš-li lék proti hněvu a zoufalství, proti touze po smrti...

(Modesta se přibližuje k des Griouxovi.)

Ano, pojď... Pojď a osuš mé slzy, vrať pokoj mému srdci, řekni mi, že mne miluješ, abych si uvykl na lásku jiných. Jsi sličná, snad bych tě mohl milovat...

(Modesta chce polaskat des Grioux.)

Des Grioux po chvíli jiným tónem, odstrkuje Modestu a vyskočí z křesla.)

Co ode mne chceš? Jsi žena, náležíš k pohlaví, které nenávidím a které se mi protiví! Něha tvého obličeje zakrývá jistě nějakou zradu! Jdi pryč a nech mne tu o samotě...!

(Modesta se ukloní a chce odejít.)

Ale ne, nechod' ještě! Pověz mi, proč jsi sem byla poslána a v jakém vztahu jsi k těm bídníkům...

MODESTA

Měla jsem jet s panem Duvalem do opery, avšak poněvadž měl v kočáře jinou ženu, sešlo z návštěvy divadla a pan Duval s dámou, které dal přednost přede mnou, dali mi psaní, abych vám je odnesla . . .

Jsem, pane, Modesta,
bezmála nevěsta
muže, jenž zná se s vaší dámou.
Neberte to, pane, tragicky,
nebuďte proto na mne zlým.
Je těžko milovati navždycky,
když láska je jenom pouhý dým . . .
Netočte se, pane, nazpátek.
Milovat je jako tančiti . . .
Věřte, všechno, co má začátek,
musí se též jednou skončiti . . .

DES GRIEUX

Neřekli ti nic více?

MODESTA

Dali mi naději, že si mne vezmete k sobě . . .

DES GRIEUX

Ubohé děvče, oklamali tě. Jsi žena, potřebuješ muže, avšak šťastného a bohatého. Vrať se, vrať se k panu Duvalovi! Ten má všechno, čeho potřebuje, aby byl milován krásnými ženami! Může rozdávat domy a ekvipáže. Já mám jen lásku a věrnost, a ženy opovrhují mou chudobou a jen si krutě zahrávají s mou upřímností!

MODESTA

Netočte se, pane, nazpátek.
Já jdu na Montmartre. Tančiti.
Věřte, všechno, co má začátek,
musí se též jednou skončiti!

(Ukloní se a odejde. Des Grieux otevře dveře
a pokyne Tibergeovi, aby vstoupil.
Tiberge vstupuje.)

DES GRIEUX

Hle, co jste spáchal! Vaše intrika se povedla.

TIBERGE

Vidíte tedy, že vás Manon Lescaut podvedla!

DES GRIEUX

Je to váš úspěch!

TIBERGE

Teď ji tedy znáte!

DES GRIEUX

Jí odpouštím! Vy si to odpykáte.
Jen smrt by mi ji vyrvala . . .
Teď navštívíte Duvala!
Musíte vylákat ho z bytu!
Já budu čekat někde v skrytu.
Až vyjde s vámi z domu on,
já podívám se za Manon.

Zůstanete s ním do půlnoci,
jinak jsme, pane, my dva soci.

TIBERGE

Jen ze slabosti, z lásky k vám
vás uposlechnu . . . Přijímám.
(Odchází s des Grieuxem.)

DES GRIEUX

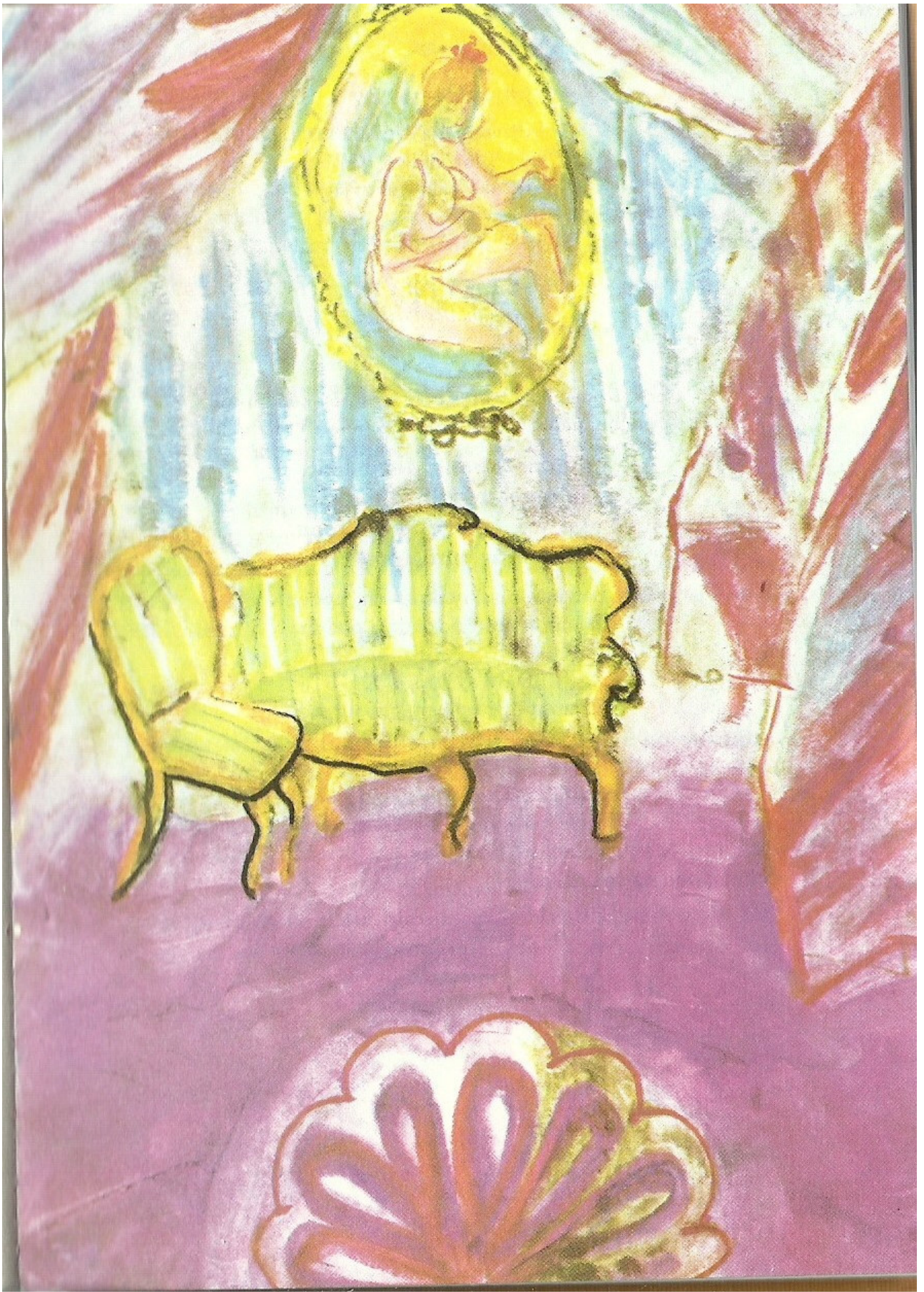
(na odchodu)

I když mě stokrát obelstily
ty povětrné střevíce,
i přes svou slabost, přes omyly
Manon je hříšná světice!
(Odejde s Tibergem.)

Opona padá.

ŠESTÝ OBRAZ

ŠESTÝ OBRAZ

Pokoj v bytě pana Duvala syna.
Troje dveře.
Na stěnách galantní výjevy.

SCÉNA PRVNÍ

Manon, des Grioux.

MANON

(sedí rozkošnický v křesle a čte si nějakou knihu.
Čte potichu, náhle ji něco upoutá, zamyslí se a nahlas)

Bůh nezatratil Magdalenu,
Bůh neodvrátil od ní tvář,
však ten, kdo kupuje si ženu,
je ďáblův muž a otrokář!

(Manon zaboří lokty do křesla, podepře si
rukama spánky a čte dále potichu.)

DES GRIEUX

(Vstoupí. Je udiven, pobouřen.)

MANON

(spatří des Grioux, vyskočí z křesla,
chce obejmout des Grioux)

Ach, to jste vy, miláčku? Bože, jak jste odvážný! Kdo by vás
čekal dnes na tomto místě!

DES GRIEUX

(vyprostí se z její náruče a couvne.

Manon nespustí z něho oči.)

Ach, Manon, nevěrná, křivopřísežná Manon. Nač si mám naříkati nejdříve! Je na tobě, aby ses okamžitě rozhodla, co chceš učinit, neboť mé smutné srdce již neuneso bolest, kterou mi působíš.

(Usedá do křesla.)

(Manon klesne před něho na kolena,
položí mu hlavu na klín a pláče.)

Předstíráte zármutek, jehož jste daleka. Největší zmatek vám působí asi má přítomnost, jež byla vždycky na překážku vašim radovánkám. Otevřte oči a pohleďte, co je ze mne . . .

(Manon líbá des Griouxovi lichotivě ruce)

Nestálá Manon, nevděčná a nepoctivá, kde jsou vaše sliby a přísahy! Těkává a bezcitná milenko, kde je ta láska, kterou jsi mi ještě dnes přísahala? Spravedlivé nebe, tak se ti smí rouhat ta, která se tě tolik dovolávala?

MANON

(truchlivě)

Jsem ovšem vinna, když jsem příčinou takové bolesti a takového rozechvění, avšak ať mě trestá Bůh, jestli jsem si toho byla vědoma, nebo jestli jsem to chtěla.

DES GRIEUX

(výbušně)

Nyní poznávám tvou bídnou povahu! Sbohem, ničemný tvore, raději sejdu tisícero smrtí, než abych s tebou měl

cokoliv společného. Ať mne Bůh trestá, jestliže ti prokáži čest jediného pohledu . . . Zůstaň se svým novým milencem, miluj ho, mne nenávid', vzdej se cti, zdravého rozumu, já se jen všemu směji, všecko je mi jedno!

(Odchází. Manon stále ještě klečí u křesla.

Náhle se des Grieux vrátí, sevře Manon do náruče.)

Ach, odpusť mi, že jsem se dal tak unést hněvem; nezasluhuji ani, abych byl milován dívkou, jako jsi ty . . .

(des Grieux poklekne)

Manon, Manon, bídná hříšnice,
jak se to mohlo všecko stát . . .
Váš rytíř je jak zmoklá slepice,
on vás má šíleně rád . . .

MANON

(ovine ruce kolem jeho krku)

Je třeba, abyste dobrotivě zapomněl na zármutek, který jsem vám způsobila. Mám strach, miláčku, že se vám nebude líbit to, co chci říci na své ospravedlnění.

DES GRIEUX

Souhlasím se vším, co jste učinila, ne, nesmíte se přede mnou ospravedlňovati! Avšak, všemohoucí Manon, dozvím se od vás, co se stane se mnou, podepíšete-li neodvratně můj ortel smrti tím, že strávíte noc s mým soupeřem?

MANON

Milý rytíři, kdybyste se byl hned zpočátku vyjádřil tak jasně, byl byste si ušetřil mnoho zármutku a mně tak bolestný

výjev. Přeji si, abyste o mně soudil, až vám vše dle pravdy
vyložím . . .

DES GRIEUX

Manon, domýšlím si vše, nešťastná Manon . . .

MANON

Zprvu jsem nechtěla,
svědkem je Marcela,
zprvu jsem měla velkou trému,
zprvu jsem nechtěla jít k němu.

Pak jsem dodala si odvahu,
on tak tvrdošíjně na svém stál.
Když mě zavedl až ku prahu,
nemohla jsem přece nejít dál.

Ukázal mi svoji nádheru,
vlastní milenku svou poslal k vám,
když jsem chtěla slyšet operu,
rozezpíval se mi tedy sám . . .

Když přede mne si klek
a dal mi náramek,
mluvil jen v číslicích jak celník.
Pak mi dal tento náhrdelník.
Řekl, že ho zdědil po otci.
Brala jsem vše chtivě, se smíchem.
Věru, těžko je si pomoci,
když se dáte zmámit přepychem.
Nezatajuji vám vůbec nic,
ach, co by to mohlo vlastně být!
Ať obdaroval si mne sebevíc,
já bez vás nemohu žít . . .

DES GRIEUX

Nechápu, jak jste mi mohla poslat jeho milenku . . .

MANON

Líbila se mi, a poněvadž jsem neměla pochybnosti, že vám má nepřítomnost způsobí hoře, přála jsem si opravdově, aby vás na chvíli povyrazila, neboť od vás žádám jen věrnost srdce . . .

DES GRIEUX

Vznáším se z pekla do nebe.

Jak málo byste chtěla!

Já, Manon, já chci od tebe,

žel, také věrnost těla . . .

Ani vám samotné, Manon, se nepodaří vyvrátit si, že jste počítala s nevěrou . . . Nemohla jste přece doufat, že by vás nechal pan Duval syn po celou noc vestálkou! Pane Bože, odpusť jí . . . Hřeší bez zlomyslnosti, je lehkomyšlná a nerozumná, avšak je přímá a myslí to opravdově. Nu, řekněte, Manon, s kým byste byla strávila noc?

MANON

Kdyby . . . totiž . . . vlastně . . . víte . . .

Přijde na to . . . jestliže . . .

Stane se též . . . nemyslíte . . .?

DES GRIEUX

To jsou, Manon, potíže . . .

Už vás nebudu trápit, avšak očekávám, že odtud se mnou ihned odejdete.

MANON

Ano, půjdu, ale souhlasíte s mým plánem?

DES GRIEUX

Což na tom není dosti, když souhlasím se vším, co jste učinila až dosud?

MANON

Jakže, nevezmeme s sebou ani oněch deset tisíc franků? Vždyť mi je dal, jsou moje . . .

DES GRIEUX

Zanechte všeho, radím vám, abychom se co nejrychleji odtud vzdálili, dřív než se pan Duval syn vrátí . . .

MANON

Jsem připravena k odchodu, avšak bylo by smutné, kdybych odtud odešla s prázdnýma rukama . . .

DES GRIEUX

Když jste mi sama tolik dala, musím vám dovolit, abyste si též s sebou něco vzala . . .

MANON

Jak vás mám ráda . . . Jak jsem veselá . . .
Však někdo klepe . . .

SCÉNA DRUHÁ
Manon, des Grioux, služka.

MANON
Je to Marcela . . .
(Vejde služka.)

SLUŽKA
Někdo sem přines dopis pro vás, pane . . .
(Čeká na odpověď.)

DES GRIEUX
(čte)
Píše mi Tiberge! To je neslýchané!
Ach, Manon, čtěte! Neklame mne zrak?
Že by se Tiberge býval změnil tak?

MANON
(čte)
Dělejte to, co chtěl tam dělat on,
a nezlobte se příliš na Manon.
Já zdržím ho tu. Jen se bavte klidně
a na mne, na mne vzpomínejte vlídně . . .
(směje se)

Opravdu, nepomstil byste se lépe svému soupeři, než kdybyste snědl jeho oběd a spal v noci v jeho loži. Poobědváte z jeho talíře, vyspíte se v jeho posteli a časně ráno unesete jeho milou i peníze . . .

DES GRIEUX

To se vám lehkou řekne, Manon, avšak dalo by se to uskutečnit jenom tenkrát, kdybychom mu znemožnili návrat domů . . . Kde narychlo nalézt lidi, kteří by byli ochotni zadržet pana Duvala syna a do rána jej hlídati? . . .

SLUŽKA

Ať se pan rytíř o to postará,
můj Jacques to svědomitě obstará.
Má kolem sebe plno lidí,
Paul nadarmo mu nezávidí!
Jacques s přáteli mu nasolí
za pouhých deset pistolí
a ráno propustí ho zase.
Přísahám na to při své kráse!

MANON

(dává jí peníze)

Zde máte dvacet pistolí.

DES GRIEUX

A ať ho to moc nebolí . . .
Ať nikdo neužívá meče!

MANON

A ať jim Duval neuteče! . . .

SLUŽKA

Můj Jacques má v rvačkách velký cvik.
Až uslyšíte venku křik,

už bude všecko vykonáno . . .
A probudím vás brzy ráno . . .
Sluhovi řeknu u dveří,
aby vám přines večeři . . .
(Odejde.)

SCÉNA TŘETÍ

Manon, des Grieux, sluha.

DES GRIEUX

Och, Manon, svedu vás
jak v onen sladký čas,
kdy poslali tě z domu do kláštera.
Zdá se mi, jako by to bylo včera.
Už se začal šerit Amiens,
vy jste byla, Manon, nahoře.
Stál jsem jako svatý Damián,
modle se k svaté Barboře.
Jaká nesmrtelná vzpomínka!
Pošeptala jste mi nevinně:
Ach, co by tomu řekla maminka!
A už jsme seděli si na klíně!

SLUHA

(nese večeři.)

DES GRIEUX

(významně)

Slečno, nemáme prý čekati s večeří na pana Duvala. Zdržely ho nepředvídané záležitosti a požádal mne, abych ho

u vás omluvil a povečeřel s vámi sám, což si pokládám za
velikou čest . . .

MANON

Lichotíte mi, pane.

DES GRIEUX

Ba ne . . .

SLUHA

Myslím, že brambory jsou příliš slané.

MANON

Ba ne . . .

Vidíte, pane?

DES GRIEUX

(roztržitě)

Jsou sladké jako med . . .

SLUHA

Vždyť jsem to věděl hned,
že kuchař splet si cukr se solí.

DES GRIEUX

(chce, aby už sluha odešel)

Mám cukr rád. Vždycky a v čemkoli . . .

SLUHA

Musím ho prohnat, popletu!
(Odchází.)

DES GRIEUX

Mám předepsánu sladkou dietu . . .

Manon, Manon, doslova,

Manon, vy jste cukrová!

Jak hněvat se na cukrlátka!

Každý je rád! Ach, vy jste sladká!

Jak hněvati se na cukroví!

Každý je rád!

MANON

Kdo ví, ach, kdo ví!

Snad je to jenom pro děti.

Jak my to můžeme věděti?

DES GRIEUX

Ach, jak to můžem nevědět my?

MANON

Jsme na to v srdci příliš dětmi . . .

Mám ráda věci třpytivé

jak světla na vánočním stromě.

Ach, proč to není poctivé

vyspat se v ozářeném domě.

(zažehuje světla)

Rozžehuji tě, pokoji,

rozžehuji tě na noc,

odbíjej sladce, orloji,

ať mám dnes zase pocit vánoc . . .

Ponocný houkal v městečku

pod okny těšících se rodin,

ach, třpyť se, třpyť se, šátečku,
slzou nad půvabem těch hodin.
(zvenku je slyšet křik)
Huhú! Ach, slyšíš? Ponocný ...
Anebo jsou to třeba sůvy ...

DES GRIEUX

(u okna)

Je chycen ... Už je bezmocný.
Slyším ho! Vykřik a teď mluví ...

MANON

Huhú! Ach, cítíš? Padá sníh ...

DES GRIEUX

(u okna)

Už tedy odvlekli ho za roh ...

MANON

Rolničky střásají svůj smích
a sníh je bílý jako tvaroh.
Pojď ke mně, já to věděla,
že dodnes mohou se díť divy,
že jednou potkám anděla
a že ten anděl bude živý.
Pojď rozpustit mé kadeře,
pojď rozžat v domě všecky svíce.
Ach spáti, spát v té nádheře ...
Pojď, půjdeme již do ložnice ...

DES GRIEUX

Jak hněvati se na labuť,
že nemá všechny ctnosti husy!

MANON

(odcházejíc s ním do přilehlého pokoje)
Uspi mě, uspi! Vzbud' mě, vzbud' ...

DES GRIEUX

Nakonec labuť zpívá ... Musí ...

SCÉNA ČTVRTÁ

Nikdo na jevišti.

(Z přilehlého pokoje je slyšet hlás des Griouxův.)

DES GRIEUXŮV HLAS

Kořím se, Manon, vaší kráse,
kořím se, Manon, tvému jménu.

Jsi jako voda bez kamenů.

Jsi štíhlá jako vosa v pase.

Budu tě líbat bez prstenů,

což nevyhází z tebe zář?

Kdo hledá v lásce jenom změnu,

je ďáblův muž a otrokář.

Když pastýř svoje ovce pase,

píská si při tom kantilénu.

Tak jako slunce líbá stěnu,

tak jako s květy líbává se,

já pohroužím se do ebenu
noci, jež padla na polštář.
Kdo hledá štěstí v ženském věnu,
je ďáblův muž a otrokář.

Ty bílý, rozvlněný klase,
ty, který hoříš bez plamenů,
ó, kdykoliv se rozpomenu
na skřivánka, vždy rozzpívá se.
Ach, jsi to ty, ty bez hřebenů.
A měsíc na okně, ten lhář,
jenž podplácí tě za tu scénu,
je ďáblův muž a otrokář.

Bůh nezatratil Magdalenu,
Bůh neodvrátil od ní tvář,
však ten, kdo kupuje si ženu,
je ďáblův muž a otrokář.
(Hraje tichá hudba.)

SCÉNA PÁTÁ

*Duval, Tiberge, policisté,
Manon, des Grieux, Marcela, sluha.*

DUVAL

(vstoupí s Tibergem, za nimi tři policisté, služka a sluha)
Prohledejte každý kout, neboť můj syn, můj ubohý syn leží
bezpochyby někde poblíž spoután, s roubíkem v ústech.

(k Tibergeovi)

Říkáte, že k přepadení došlo za rohem domu?

TIBERGE

Ano, téměř již u vrat! Právě jsme se loučili s vaším synem, když jsem byl svědkem toho neobyčejného výjevu. Mne si bandité naštěstí nevšíмали, a tak jsem se dal na útěk, abych vám mohl sdělit, jaké neštěstí stihlo vašeho syna.

DES GRIEUX

(poloodstrojen skočí do pokoje a chce si připnout opasek s kordem, policisté ho však odzbrojí. Manon rovněž poloodstrojena vstoupí do pokoje a chce bránit rytíře des Grioux.)

Z cesty!

DUVAL

Není to klam? Nevidím rytíře des Grioux a Manon Lescaut? ... Ach, nešťastníku, jsem si jist, že ty jsi zabil mého syna!

DES GRIEUX

Kdybych měl zabít někoho z tvé rodiny, starý zlosynu, začal bych s tebou!

DUVAL

Držte jej dobře! Musí mi povědět, kde je můj syn. Dám ho zítra oběsit, nepoví-li mi hned, co s ním učinil!

DES GRIEUX

Že mne dáš oběsit? Bídáku! Na šibenici patří takoví, jako jsi ty ... Jsem z ušlechtilejší krve, nežli je tvá ... Ano, vím, co stihlo tvého syna, a jestli mne ještě trochu rozzuříš, dám jej zardousit a po něm tebe!

DUVAL

Výborně, pane rytíři! Říkáte, že je vám známo, kde je můj syn, a že jej zardousíte? My to již spravíme . . .

(k Manon)

Vládla jste otci, vládla jste synu,
královno zkažená!
Nedávejte mně, prosím, vinu,
když budete teď svržena!

DES GRIEUX

Neopovaž se jí dotknouti, nebo nebude nic svatého, co by tě vyrvalo z mých rukou!

DUVAL

(k služce)

Kde je můj syn? . . .

SLUŽKA

Já nevím . . .

DUVAL

Lžete!

A jestli mi to neřeknete . . .

SLUŽKA

Zošklivím?

DUVAL

Strašně!

SLUŽKA

Nechci zošklivět . . .

Řeknu vám, kde je . . . Je mi dvacet let
a nechci ztratit předčasně svou krásu . . .
Váš syn je zajat v krčmě . . . U Bambasů . . .

DUVAL

(oddechne si)

Dejte mně napít rychle trochu vína . . .
(k služce)

Chtěli mi ti dva ošiditi syna?

SLUŽKA

O peníze a o šperky!

DUVAL

(zuřivě)

Vy zločinci, vy ještěrky!

(běží vedle do pokoje a ihned se vrací s náhrdelníkem a jinými
dary. Ukazuje Manon náhrdelník.)

Poznáváte jej? Není to poprvé, co je ve vašich rukou. A týž,
na mou věru! Líbil se vám, drahá, rád věřím. Jsou oba
roztomilí, skutečně, on i ona, avšak trochu šibalští . . .

DES GRIEUX

Učiňte, pane, konec těmto urážkám a posměškům. Oč jde?
Co s námi zamýšlíte?

DUVAL

Jde o to, pane rytíři, že půjdete odtud rovnou cestou do
Châteletu . . . Odved'te především ji, a ať vás nepomate ces-
tou do věznice. Je to velmi svůdná podvodnice . . .

DES GRIEUX

Pojďte, drahá královno, půjdeme spolu a podrobíme se svému osudu . . .

DUVAL

Ne, odved'te napřed ji, s tímto pánem si ještě promluvíme . . .

MANON

Sbohem, lásko, bylas krátká,
bylas ze všech největší.

DES GRIEUX

(chce tasit)

Manon! Miláčku! Má sladká . . .

DUVAL

Nesahejte po meči!

MANON

Sbohem . . . Sbohem . . . Na shledanou!!
Možná . . . Možná nikdy už . . .

DUVAL

(k policistům)

Ať se k sobě nedostanou!
Žena k ženám . . . K mužům muž!
Odved'te ji!
(Policisté odvedou Manon.)

MANON
(od dveří)
Vzpomeňte si . . .

DES GRIEUX
Manon, Manon!

MANON
(od dveří)
Des Grieux!

TIBERGE
Ach, jak mne to nyní děsí . . .

DES GRIEUX
(zoufale)
Manon, mě to zabije!

TIBERGE
(k Duvalovi)

Pane Duvale, přese všechno, co můžete míti proti panu des Grieux, nezapomínejte, že je to hoch, kterého mladost svedla k velikým chybám!

DES GRIEUX
Nezastávejte se mne! Nechci se ospravedlňovat nikomu. Jen ať mi přichystají ten nejčernější žalář, přičiním se ještě, abych si ho zasloužil. Jen kdybyste znal sílu lásky, jako je moje, dovedl byste posouditi, jaká muka trpí nešťastný mladý muž, jemuž berou lidé všechno, co miloval!

TIBERGE

Je to pobloudilý hoch, pane Duvale, je z počestné rodiny a prosím vás, abyste měl ohled na jeho rod i na jeho věk!

DES GRIEUX

Nestýskám si do svého osudu, dokud ona mne nepřestane milovati. Já si nezasloužím politování, několik měsíců žaláře mne neděsí. Avšak jakým osudem je žalář pro bytost tak půvabnou jako Manon!

TIBERGE

Prosím vás, pane Duvale, již proto, že mou zásluhou jste mohl překazit čin, který se týká vás a vašeho syna, nejdějte tvrdě s panem des Grieux!

DUVAL

(k policistům)

Můžete odejít! Tento muž nechť zůstane na svobodě.

(Policisté odcházejí.)

Jste svoboden. O radu do života bezpochyby nestojíte a já nestojím o vaše díky! Z úcty k vašemu otci, ač ho neznám, a z úcty k vašemu rodu dávám vám milost!

DES GRIEUX

Jedinou milostí by pro mne bylo, kdybych směl žít s Manon v žaláři . . .

TIBERGE

Děkuji vám, pane Duvale, a prosím vás ještě o druhou milost. Nechť zůstane ta ďábelská žena doživotně v žaláři, anebo ji pošlete do Ameriky.

DUVAL

Slibuji, že vám vyhovím, pane abbé. Zde je moje ruka.
Čestné slovo, že vám vyhovím, pane abbé. Pošlu ji nejbližší
lodí s poběhlicemi do Mississippi.

DES GRIEUX

(šíleně)

Zříkám se vás! Pryč ode mne!

Zříkám se vás, vy kate!

Co bylo nejsvětější mně,

mělo i vám být svaté!

(hrozí Tibergeovi)

Jen zapalte si hranici

a upalujte lidi!

Tamten na soudné stoličce

to spravedlivě vidí.

Bůh nezatratil Magdalenu,

Bůh neodvrátil od ní tvář.

(hrozí Duvalovi)

Však ten, kdo kupuje si ženu,

je ďáblův muž a otrokář!

(Des Grieux pohrozí Tibergeovi i Duvalovi a rychle odejde.)

Opona padá.

SEDMÝ OBRAZ

SEDMÝ OBRAZ

Přístavní krčma v Havru nebo spíše její předsíň, ve které nechávají hosté ležet svá zavazadla, dokud mají důvěru dát je z ruky. Po celou dobu sedí blízko dveří této špeluňky, opřen zády o zeď, slepý žebrák, jenž čas od času začne zpívat píseň „Mississippi“, doprovázeje se na kytaru.

SCÉNA PRVNÍ

*Vedoucí výpravy, Synelet,
krčmářka, Manon, dráb, trestankyně,
slepý žebrák.*

Při otevření opony je vidět drába, jak žene venku kolem krčmy k jejím dveřím hlouček trestankyň. Jsou spoutány v pase řetězem a je mezi nimi Manon.

VELITEL VÝPRAVY

(stojí mezi dveřmi uvnitř krčmy zády k obecenstvu.

Vedle něho jeho synovec Synelet.

Stará krčmářka se choulí za nimi, aby viděla,
co se to venku děje.)

Vy zpropadené poběhlice,
jimž byla Hanba za kmotříčku,
vy, jež jste rády při měsíčku
se vytrácely na ulice,
vy nevěstky, vy podvodnice,
co zbylo ze všech vašich stuh?
I když vás soudím nyní sice,
ať je vám milosrdný Bůh.

Když malovaly jste si líce,
když hrály jste si na putičku
nebo když stavěly jste svíčku
za podezřelé okenice,
to bylo smíchu, hanebnice,
chytli jsme vás jak hejno much!
Pomřete všechny do měsíce . . .
Ať je vám milosrdný Bůh.
Proč máte rozcuchané kšticel
Co chvěje se na vašem víčku!
Že máte slzy na krajíčku?
Že chtěly byste zachránit se?
Je pozdě už, vy darebnice!
Budete kopat, tahat pluh,
dny, noci, týdny lopotit se.
Ať je vám milosrdný Bůh!
Již doletěla létavice,
již uzavřel se vodní kruh . . .
Již nikdy, nikdy, nikdy více . . .
Ať je vám milosrdný Bůh!

KRČMÁŘKA

(ustrášeně)

Je to ukrutné, je to ukrutné! Jaký truchlivý průvod . . . Jak
by neměl vzbuzovati hrůzu a soustrast!

VELITEL VÝPRAVY

Nic to není . . . Půl tuctu poběhlic, které vezu se svými dru-
hy na nucenou práci do Mississippi. Jsou mezi nimi i slič-
né a to nejspíše dráždí zvědavost venkovanů.

SYNELET

Hleďte, strýče, jak se mezi ně dostala tamta vlevo na kraji? Její vzezření a postava se tak málo shoduje s jejím postavením, že za jiných okolností bych ji pokládal za osobu předního stavu. Její smutek a špinavost jejího prádla hyzdí ji tak málo, že pohled na ni vzbuzuje i ve mně útrpnost.

VELITEL VÝPRAVY

Myslíš tu, jež se snaží odvrátit, pokud jí to dovoluje řetěz, aby ukryla tvář očím diváků! Vzali jsme ji do naší výpravy ze Špitálu na rozkaz nejvyššího velitele policie. Nezdá se, že by tam byla zavřena pro něco kalého. Hle, tamten mladý muž mohl by tě zpravit lépe než já o příčině jejího neštěstí. Provázel ji až z Paříže a skoro ani na okamžik nepřestal plakati! Je to asi její bratr, milenec, nebo dokonce manžel . . .

SYNELET

Kdyby byla svobodná, požádal bych vás, strýče, jakožto guvernérova zástupce, abyste ji nedával v Mississippi žádnému z těch mladých lidí, kteří budou již netrpělivě očekávat náš příjezd a kteří nedočkavě prahnou po manželce . . .

VELITEL VÝPRAVY

Proč ne, Synelete! Ty nejhezčí jsou tak jako tak určeny pro naše předáky a o ostatních se rozhodne losem. Dívku, jež tě zaujala, neurčím bez tvého souhlasu nikomu jinému.

SYNELET

Během cesty budu míti příležitost jistě blíž se s ní seznámiti, neboť skutečně, nezdá se mně býti stvořena pro zlý stav,

v jakém ji vidím. Ano, a abych nezapomněl, již třikrát mě oslovil nějaký mladý kněz a trval na tom, že vám má cosi důležitého říci . . . Upozorním ho, že jste v krčmě, a vyřídím si něco v Havru.

VELITEL VÝPRAVY

Dobře! Musím dohlédnout, v jakém stavu jsou ty ženy, a vyřídít stížnosti proti nim, jsou-li jaké.

(Synelet odejde, vedoucí výpravy si zapálí doutník, opře se rukou o trám dveří a pozoruje, co se děje venku.

Krčmářka odchází do přilehlé místnosti.)

SLEPÝ ŽEBRÁK

(zpívá)

Mississippi, Mississippi,
mohutný otče řek,
Mississippi, Mississippi,
ty neznáš sám svůj věk.
Mississippi, Mississippi,
i kdybys jej sám znal,
Mississippi, Mississippi,
ty by ses valil dál.

(Trestankyně stojí před dveřmi
v hloučku tupě, bez hnutí.)

Mississippi, Mississippi,
ty nevíš, co je led,
u tvých břehů, Mississippi,
je zcela nový svět.
Mississippi, Mississippi,
jak bych se neměl třást . . .

u tvých břehů, Mississippi,
chci najít novou vlast.
(Vedoucí výpravy jde do krčmy,
postaví se k opuštěnému pultu a napije se
ze sklenky, jež tam stála.)
Mississippi, Mississippi,
my k tobě putujem,
u tvých břehů, Mississippi,
je zcela nová zem.
Mississippi, Mississippi,
ty svědku jiných dob,
u tvých břehů, Mississippi,
najdu i já svůj hrob.

SCÉNA DRUHA

*Velitel výpravy, slepý žebrák
Tiberge, Manon.*

(Tiberge v oděvu abbého zvolna vstupuje do krčmy.
Jde až k veliteli výpravy.
Slepý žebrák přestane zpívat
a za scénou tiše zpívá sbor jeho píseň.)

VELITEL VÝPRAVY

Co jste si přál, pane abbé?

TIBERGE

Přišel jsem vás požádat, abyste zacházel vlídně s mužem,
který doprovází jednu z těch nešťastnic. Dovolte mu, aby jí
mohl být nablízku.

VELITEL VÝPRAVY

Nezabraňovali jsme mu, pane abbé, aby mluvil s tou dívkou, ale on chtěl být ustavičně jen u ní, a to nelze přece připustiti.

TIBERGE

Mnoho-li by bylo třeba, aby získal dovolení sdílet s ní na lodi vyhrazené místo?

VELITEL VÝPRAVY

Jsou-li oddáni, mohu zařídit ostatek.

TIBERGE

(podplácí ho)

Zde máte prozatím za vaši ochotu. Ale dejte pozor, aby se s jeho ženou i s ním nakládalo podle stavu, k němuž náležejí. Já sám jsem získal povolení připojiti se k vaší výpravě jakožto kněz, který má pečovati o spásu duše budoucích kolonistů, a nepřestanu se zajímati ani nadále o osud té dvojice . . . Přitom si však nepřejí, aby onen muž anebo ta žena věděli, komu mají vděčit za úlevy, které chci, abyste jim poskytl. Zde ještě něco pro vaše zřízence, aby s větší ochotou vycházeli vstříc těm dvěma lidem . . .

(Přidává peníze.)

VELITEL VÝPRAVY

Na důkaz, že respektuji vaše přání, pane abbé, dám odvázati ženu vašeho chráněnce a dovolím jí, aby si tu poněkud odpočinula po cestě.

TIBERGE

Udělejte to, pane, ihned, jakmile zajdu, neboť si nepřeji,
abych byl spatřen těmi nešťastnými lidmi . . .

(Odejde.)

SLEPÝ ŽEBRÁK

(jemuž hodil Tiberge almužnu, zpívá)

Mississippi, Mississippi,
až bude tam můj rov,
zazpívej mi, Mississippi,
svou píseň beze slov,
rozvodni se, Mississippi,
až bouře zahučí,
kolébej mě, Mississippi,
v své chladné náruči.

(Velitel výpravy stojí chvíli u dveří,
rozhlíží se, pak odejde.)

Mississippi, Mississippi,
až má loď ztroskotá,
zazpívej mně, Mississippi,
o kráse života.

Mississippi, Mississippi,
ztroskotá-li můj vrak,
Zazpívej mně, Mississippi,
pohřební zpěv jak pták.

(Manon, vlekouc za sebou řetěz, zvolna a těžce vchází. Slepý žeb-
rák maně vztáhne ruku po almužně. Manon si ho nepovšimne
a usedá těžce na lodní plachty, složené v koutě. Má zavřená víčka
a sedí sklesle.)

Mississippi, Mississippi,
sděl mi svou záhadu,
u tvých břehů, Mississippi,
chci míti zahradu.
Mississippi, Mississippi,
ty podobáš se snům,
u tvých břehů, Mississippi,
chci, aby stál můj dům.

SCÉNA TŘETÍ

Manon, des Grieux, slepý žebrák.

DES GRIEUX

(prudce vejde a běží k Manon.

Klesne k ní v pláči.)

Manon . . .

MANON

(Zvolna otvírá víčka.)

DES GRIEUX

(něžně)

Jste nemocná, Manon? . . .

MANON

(jako ve snu, chvílemi jen pootvírajíc ústa)

Vy se o mne staráte ještě i teď? Jak to? Jak to přijde? Což jsem byla skutečně tak šťastna, že mi bylo dopřáno vzbudit ve vás tak velikou lásku, tak velikou vášeň? Nesmíte mne

doprovázeti, vaše štěstí je jinde, zasloužíte si je a já vám je nemohu dát . . .

DES GRIEUX

Což mně již nepatří vaše srdce? Žít v Evropě nebo v Americe, na tom nezáleží, s vámi budu šťasten všude, má milenko . . .

Dva lidé, když se mají rádi,
když milují se, jsou si vším.
Otcem i matkou, dítětem, jež hladí,
pojď ke mně, ať se potěším.

Nejsou-li spolu, jsou jen částí.
Spolu jsou teprv celkem. Vším.
Ach, jsou si bratry, jsou si vlastní,
pojď ke mně, ať se potěším.

MANON

Což stál by vám nešťastný život tam někde u Mississippi za tolik starostí?

DES GRIEUX

Ne, Manon, moje jediné štěstí je trpěti s vámi . . . Vedoucí výpravy mně právě sdělil, že na nás pohlíží jinak než na naše ubohé společníky a dostaneme spolu na lodi vyhrazené místo . . .

MANON

Nezdá se mi to jen, rytíři des Grioux?
Už jsem se rozloučila s životem,
a on se mi zas vrací
jak tažní ptáci,
kteří mají hnízdo v keři za plotem.
Už jsem se rozloučila s láskou,

a ona se mi vrací
jak tažní ptáci
nad strništěmi s husopaskou . . .

DES GRIEUX

Nač bych si stýskal? Mám vše, co si žádám, vždyť mne milujete, vidíte?

MANON

Už jsem se rozloučila s něžným slovem,
a ono se mi vrací
jak tažní ptáci
nad hřbitovem . . .

DES GRIEUX

Manon, věřte, nemám dosti síly, abych snesl tak horoucí projev lásky. Ale jak jste horká, Manon. Myslím, že řeč vás unavuje. Jen si odpočiňte, jen si vedle mne odpočiňte . . .

(Hladí ji.)

SLEPÝ ŽEBRÁK

Mississippi, Mississippi,
kroť svoje vlny, kroť,
ať mi v tobě, Mississippi,
neztroskotá má loď.
Vezu poklad, Mississippi,
vezu jej do vlasti,
ty mi nesmíš, Mississippi,
ten poklad ukrásti . . .

(Zatímco sbor za scénou opakuje tuto strofu,
pokračuje rozhovor Manon a des Grieuxe.)

DES GRIEUX

Manon, avšak přece se nám ke štěstí ještě něčeho nedostává ...

MANON

Čeho, miláčku?

DES GRIEUX

Požehnání nebes ... Jsme oba příliš ušlechtilí srdcem i duší, než abychom vědomě opomíjeli tuto povinnost. Nenabízím vám ovšem nic nového, jen obnovuji to, co jsem již dávno chtěl ...

MANON

(s radostí)

Věřil byste, že jsem již také pomyslila na totéž, když jste mi nabídl, že se mnou pojedete do Ameriky? Jen obava, že bych vám nepřišla snad s touto myšlenkou vhod, mne přiměla, abych toto své přání uzavřela v svém srdci.

DES GRIEUX

Neodkládejme náš záměr. Promluvíím o tom s velitelem výpravy a požádám ho, aby nám poslal kněze, neboť si dobře vzpomínám, že jsem již dnes viděl mihnouti se nedaleko odtud sutanu ...

Jen láska, jež má zadní vrátka,
bojí se vlastních okovů.

Má láska chce stát ve slovu.
Buď žena, milenka a matka ...

Jen láska, jež má zadní vrátka,
bojí se vlastních závazků.

Pro věčné štěstí, pro lásku
buď žena, milenka a matka . . .

MANON

Už jsem se rozloučila s rozmarýnou,
a ona se mi vrací
jak tažní ptáci
nad krajinou . . .

SCÉNA ČTVRTÁ

*Manon, des Grioux, vedoucí výpravy,
slepý žebrák, Synelet.*

DES GRIEUX

Manon, vaše oči se divně třpytí jako v horečce. Vaše srdce
buší hned rychle a hned zase pomaloučku, má ubohá Ma-
non . . .

MANON

(tiše)

Jsem šťastna . . . Nic mě nebolí,
jako když jsem chodívala do školy.
Má taštička se prudce natřásala,
to byla ještě vaše Manon malá . . .
Srdce, ty chřestíš jak ty kamínky
od mého tatínka a od mé maminky.
Dopadl na zem, pětkrát odrazil se
a zas už letěl v příští chvílce.

Tak nějak je mi také dnes.
Co to tu voní? Růže? Bez?
To voní myrta s rozmarýnem . . .
Čápi nám budou sedat za komínem . . .
(Zasní se. Des Grieux se ji neodváží vyrušit ze snění
a jen hladí její paži.)

SLEPÝ ŽEBRÁK
Mississippi, Mississippi,
ty běžíš jako čas . . .
Proč k tvým břehům, Mississippi,
odjíždí každý z nás?
Mississippi, Mississippi,
ať žena nebo muž,
od tvých břehů, Mississippi,
zpět nevrátí se už . . .

(Velitel výpravy přijde až ke dveřím,
avšak na něco se dívá a nevstoupí.)

Mississippi, Mississippi,
čarovné zrcadlo,
co do tebe, Mississippi,
nocí se propadlo!
Mississippi, Mississippi,
proč máš tak strašnou moc,
bojím se tě, Mississippi,
jsi jako sama noc . . .

DES GRIEUX
(povstane a jde ke dveřím,
čekaje, až se vedoucí výpravy ohlédne)

VELITEL VÝPRAVY

(uvidí des Grieux)

Jste nyní spokojen, pane?

DES GRIEUX

Dík vaší laskavosti začínám zapomínati na všecko své minulé utrpení. Jenom bych rád věděl, není-li někde poblíž lékař, který by dal mé ženě něco pro ulehčení. Obávám se totiž, že je nemocná.

VELITEL VÝPRAVY

Lékař, který má doprovázeti naši výpravu, se bohužel dosud neukázal . . . Snad kněz, který se dobrovolně hlásí zúčastnit se naší pouti, má znalosti léků, ale ne, mýlím se . . .

DES GRIEUX

Možná, že kněz by v tomto případě nahradil lékaře . . .

VELITEL VÝPRAVY

Snad se nedomníváte, že nemoc vaší ženy je tak vážná, že by potřebovala duchovní útěchu?

DES GRIEUX

Zamlčel jsem vám totiž, pane, že nejsme se svou ženou oddáni, a rád bych co nejdříve s ní uzavřel sňatek.

VELITEL VÝPRAVY

Věc je hezká, avšak není-li dívka, již jsem pokládal za vaši ženu, provdána, nemohu souhlasit s vaším sňatkem, neboť s ní mám jiné záměry.

DES GRIEUX

(zoufale)

Jiné záměry? A jaké, pane?

VELITEL VÝPRAVY

Víte jistě, že jsem zde ve funkci zástupce pana guvernéra, a jelikož byla ta dívka poslána pro kolonie, je na mně, abych o ní rozhodl . . . Pokládám za své právo dát ji svému synovci Syneletovi, kterého upoutala!

(Obrátí se prudce a bez pozdravu odejde.)

DES GRIEUX

(volá za ním)

Ale takového práva se nemůžete přece dovolávat jen tak svévolně! Chcete spáchat zločin!

(běží k Manon)

Manon, chtějí na nás spáchat zločin, chtějí mi vás vyrvati, chtějí vás provdat za jakéhosi dobrodruha, a jen proto, že jste se mu zalíbila, Manon. Bídné lidstvo, které připouštíš, aby zločin směl být zván právem! Manon, Manon, proč mi neodpovídáte, proč mlčíte, kam jste se tak zahleděla, Manon, co je s vámi, drahá Manon? . . .

MANON

(hledí strnule kamsi a otvírá ústa, jako by mluvila, avšak z jejích úst nevycházejí žádná slova)

SLEPÝ ŽEBRÁK

Mississippi, Mississippi,
jsi jako bílý chrt,

který vyje, Mississippi,
vždy, když se blíží smrt.
Mississippi, Mississippi,
co tě to unáší,
ach, vždyť ty jsi, Mississippi,
jak člověk v rubáši . . .

DES GRIEUX

(se zděšeně dívá na Manon, neví,
má-li k ní mluvit nebo mlčet.

Pak zoufale.)

Manon, slyšela jste, má milenko, chtějí nás od sebe rozdv-
jit, ale ne, přísahám, ani guvernér, ani Synelet a nikdo,
nikdo nesmí se odvážiti vztáhnout ruku na moji ženu, na
mou milenku, na moji ženu . . .

MANON

(velice něžně se usmívá, avšak na celém jejím vzhladu, na jejích
očích a na jejím nadzémském selhávajícím hlase, jenž má však
stále něco ze skřivánčího zpěvu, je poznat, že mluví ze sna)

Pierre, Pierre,
ještě košík,
ještě jeden košíček,
ten malovaný,
s uchem.

Jsou tam mé
(zašeptá, co)
a mé . . .
(zašeptá, co)
a mé . . .

(zašeptá, co . . . hluboce a tajemně)
Nu, jsou tam přece mé věnečky,
(pomalu)
vě-neč-ky,
vla-što-vič-ky,
skři-ván-ko-vé,
pej-sko-vé,
mi-láč-ko-vé . . .

DES GRIEUX

Slyšíš, Manon, nikdy nás nikdo nerozdvojí!

MANON

Což nejsme svoji?
(jako by trochu procitla)
Čím to, že já, Manon,
ač je mi šestnáct let,
čím to, že já Manon
mám opustiti svět,
vždyť život trvá chvíli,
ach, vždyť ten život milý
je jeden, jen jeden, jen jeden . . .

DES GRIEUX

Jen jeden, Manon . . . Ale poněvadž je jen jeden život, slyšíte, slyšíte, poněvadž je jen jeden život, raději jej vezmu Syneletovi, než on by mi měl vzít vás . . .

MANON

(opět ve snu)

Polibek,

hubička,

dal jste mi pusinku, můj milý,

my jsme se políbili . . .

Proč ne?

Prosím . . .

DES GRIEUX

Manon, bojím se o tebe, bojím se, strašně se bojím . . .

MANON

Ne, ne . . .

(polo s vědomím)

Hodiny zas už bijí čtvrt

a ruce opět zebou . . .

Hodiny zas už bijí čtvrt,

odbijí půl a přijde smrt

a vezme si tě s sebou.

(dokončí v próze jako někdo stížený smrtelnou úzkostí)

A vezme si mě s sebou . . .

DES GRIEUX

Nevezme, Manon, vždyť jsem tvůj, vždyť tě chráním. Vždyť jsem tvůj rytíř, Manon!

MANON

(v próze)

Ach, jak jsem ráda, že jsem tak mladá . . .

(rytmicky)

Snad se to všechno změní,
když rytíř, když rytíř mně poklony skládá,
když rytíř našel ve mně zalíbení . . .
Chci býti moudrá jak ty sám,
moudřejší nad mudrce.
Já od tebe víc nežádám
než tvoji věrnost srdce . . .

(vykřikne, jako by o něco úpěnlivě prosila. V próze)

Já od tebe víc nežádám než tvoji věrnost srdce!

(Manon poklesne, těžce dýchá, ztrácí dech,
mluví bez hlasu . . .)

DES GRIEUX

Manon, ještě jednou ti přísahám, že nikdy nikdo nežil
šťastnější život než já . . .

(Hořce pláče.)

MANON

(prudce se vzchopí, z posledních sil vášnivě obejmě
des Griexu, jako by mu chtěla říci něco navždy)

Pojď ke mně, já to věděla,
že dodnes mohou se dívat divy,
že jednou potkám anděla
(už jako by stála v ráji)
a že ten anděl bude živý . . .
(Manon se skácí a zemře.)

DES GRIEUX

(andělsky)

Ztratil jsem ji a dostal jsem od ní důkaz lásky i v okamžiku smrti . . .

(Poklekne.)

SYNELET

(vejde energicky, uchopí des Griexu za rameno,
des Griex vyskočí)

Jsem Synelet. Nehledáte mne? Můj strýc mi dal slovo. Víím, že vás mé úmysly urážejí, a předvídal jsem dobře, že bude třeba servati se s vámi. Nuže, zkusme, kdo bude šťastnější.

DES GRIEUX

(se vší šíleností, které je schopen člověk v takové situaci, vytáhne šavli a začne šermovat se Syneletem. Rychle jej donutí k ústupu až ke dveřím a za dveře.)

SLEPÝ ŽEBRÁK

(zpívá)

Vystavuješ, Mississippi,
svou krásu na odiv,
doplujeme, Mississippi,
ten pozděj a ten dřív.
Mississippi, Mississippi,
mé teskné varyto,
jednou vyschne, Mississippi,
i tvoje koryto . . .

(Slepý žebrák se dotkne studené ruky Manon,
a zatímco sbor za scénou opakuje konec jeho písně,
zasténá zděšeně a se slepeckou gestikulací opustí krčmu.)

SCÉNA PÁTÁ
Des Grieux, Tiberge.

TIBERGE

(vstupuje na scénu. Spatří mrtvou Manon.

Jde k ní, zastaví se, smekne.)

(Mezitím sbor opakuje za scénou konec
písně Mississippi.)

Již doletěla létavice,
již uzavřel se vodní kruh,
již nikdy, nikdy, nikdy více . . .
ať je ti milosrdný Bůh . . .

(Obrátí se, aby odešel, avšak spatří rytíře des Grieux,
jenž vchází do krčmy, maje v ruce meč.)

DES GRIEUX

(spatřiv Tiberge, zakryje si oči, jako by chtěl bodnout,
a zvolá)

Odpusť mu, Bože, jeho viny . . .

(Zahodí na zem meč a chce odejít.)

TIBERGE

Na shledanou . . .

DES GRIEUX

Ne . . . Adié . . .

Manon, chci k tobě mezi stíny . . .

(s pláčem)

Ó Tibergi!

TIBERGE

(jde mu zvolna vstříc, avšak nedojde až k němu)

Ó des Grioux!

(Sbor za scénou dozpívá konec písně Mississippi.)

Opona padá.

VÍTĚZSLAV NEZVAL

MANON
LESCAUT

HRA O SEDMI OBRAZECH
PODLE ROMÁNU ABBÉ PRÉVOSTA
ILUSTROVAL VLADIMÍR SYCHRA
TYPOGRAFIE OLDŘICH HLAVSA
VYDAL JAKO SVOU 5994. PUBLIKACI
ČESKOSLOVENSKÝ SPISOVATEL
V PRAZE ROKU 1990

Odpovědný redaktor Alexandr Stich
Výtvarný redaktor Bohuslav Holý
Technický redaktor Václav Oulík
Vytiskl Polygrafický průmysl, s. p., Praha,
Stráž, tiskařské závody, sdružený podnik
Plzeň, závod Vimperk
AA 7,33 (text 6,35, il. 0,98), VA 7,62
13/43. Náklad 33 000 výtisků
601/22/855. Stran 232. 25. vydání
22-006-90. Kčs 20,—

SLUNOV RAT

edice české klasické prózy a poezie
Ilustrovaná řada